

№ 23 (285) 21 чэрвень 2002 г.

нашай НІВЫ

Заснаваная ў 1906. Адноўленая ў 1991. Выходзіць у пятніцы

ПЕРШАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Шантаж па-расейску, адказ на трасяянцы

Пуцін хоча вызваліць джына інтэграцыі з-пад кантролю Лукашэнкі

Лукашэнка не дае Москве магчымасці стварыць іншыя цэнтры ўлады, якія перанялі б у яго ініцыятыву інтэграцыі і палегчылі прыход расейскага капіталу ў Беларусь. Аднак Лукашэнка па сваёй ідэалёгіі ня здольны забясьпечыць і павароту Беларусі да Захаду. Рэзвязка — 25 чэрвеня?

Адлік падзеяў пачаўся, калі зрабіў заяву намеснік міністра эканомікі Беларусі Андрэй Тур. Напярэдадні сустрэчы Лукашэнкі з Пуціным менавіта яму выпаў гонар паведаміць, што ўрад не зъбираецца прадаваць кантрольныя пакеты беларускіх прадпрыемстваў ніводнаму з расейскіх алігархau. Нічога нечаканага ў заяве не было. Прыйод расейскага бізнесу нісе пагрозу ўладзе лукашыстаў.

За дзень да спакончання Лукашэнкі і Пуціна кіраўнікі Расеi, Украіны і Нямеччыны дамовіліся пра стварэнне кансорцыуму для пампавання расейскага газу ў Эўропу праз Украіну. Амбіцыйны праект пракладкі газаправоду праз Беларусь быў адкладзены на сяўтага Ніколі.

Сустрэча Лукашэнкі і Пуціна мела рэкордную працягласьць — 10 гадзінай. «Што такое аблікоўваеца?» — не маглі даўмецца журналісты. Камэнтары прэзыдэнтаў былі даволі няўдымымі. Лукашэнка казаў, што

Пуцін прапанаваў яму спачатку абраць саюзны парламонт, а потым прыняць на рэфэрэндуме канстытуцыйны акт. Беларускі кіраўнік адзначыў, што мае іншы падыход, але паабяцаў разгледзець расейскія прапанаваныя на працягу двух тыдняў. У сваю чаргу, Пуцін зъедліва працітаваў звесткі, якімі, відавочна, казыраў на перамохах Лукашэнкі: што ў Беларусі 50% людзей выступаюць супраць скавання сувэрэнітetu краіны. У адказ Лукашэнка ўжыў уласцівую яму рыторыку, падкрэсліўшы, што — затое — аб'яднанінія з Беларуссіяй хоць бы 80—90% расейцаў.

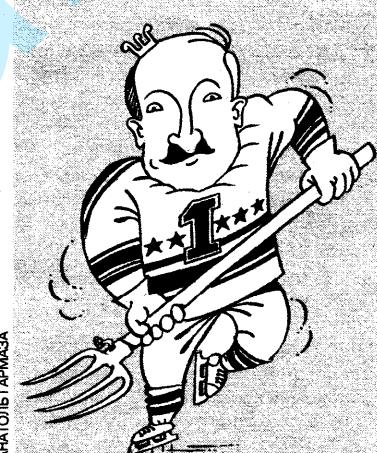
У максымальна прыніжальнай манеры

Гэтая рыторыка мела прыхываць прынцыпавыя супяречнасці, якія высьвяціла піцерская сустрэча. У сваіх заявах, зробленых у Расеi, Лукашэнка заўсёды выстаўляе сябе большым інтэграторам, чым у выступах перед беларускай аўдыторыяй. Гэтым разам, рыторыка не ўратавала. Расплата за нешта, што адбылося ці, хутчэй, не адбылося падчас 10-гадзінных перамоў, была амаль імгненная.

У сераду «Ітэра» тэлеграмаю папярэдзіла беларускі ўрад пра

зьніжэнне паставак газу ў нашу краіну на 50%. А ў чацвер прэзыдэнт выказаўся больш чым пэўна. Інтэграцыйныя падыходы Менску ён ахарактарызаваў як «ідзялятчнае шалупнине і кашу». Ён высымей-яў гонар замежнае палітыкі Лукашэнкі — ідэю стварэння саюзной дзяржавы на парытэтных пачатках. Выступ Пуціна быў вытрыманы ў максімальна прыніжальнай манеры, але самым спакойным тонам, як ён гэта ўмее рабіць.

Значна больш труба тыя ж думкі выказалі верныя Крамлю СМІ і палітыкі. Інтэрнэт-выданне «Вестi.ru»: «Калі Кремль падтрымаў Лукашэнку на выбарах, дык мусіць з яго адказаўцаў. Як адказаўцаў за чатырохніхіх сяброў уладальнікі сабак: трэба выгульваць іх у пэўных месцах і трымаць у чалавечым асяродку на кароткім ланцужку і ў напысніку». У Жырыноўскі: «Лукашэнка, можна быць, проста сёняне не да канца кашка, але ён згодны будзе, дайце веры, на формулу проста ўваходжання Менскай і Магілёўскай губерні ў склад Расеi, а сабе — на пасаду першага віц-прем'ера расейскага ўраду — замест Матвіенкі».

АНОНС

Дэтэктыў летніх дарог

...Павагаўшыся, я нахілілася, каб паслухаць сэрца, адкінула кръсю зімовай курткі і, страпнічнікі, адхінулася. Проста з сэрца не знаёмца тырчэу наш дачны нож, падараваны бацьку адным падсудным, складану і заблігтану справу якога тата выйграў. Доўгое вострае лязо ўвайшло ў цепа аж да празрыстай плястыковай тронкі. Тронкі, у сярэдзіну якой майстар уставіў кавалак кардруна з размашыстым надлісам: «Сапраўднаму чалавеку — з падзякай»... у «НН» — раман Наталіі Бабінай «Пастка для краткі». Ад гэтага нумару — на ўсё лета. У далёкія і блізкія падарожкі бярэце з сабой «Нашу Ніву» — і чытайце.

Старонка 15.

10 Анатоль Кудравец: МНЕ СПАДАБАЎСЯ ГЭТЫ ПУЦІН

НАВІНЫ

Арыштаваны раҳунак «Народнай волі»

Арыштаваны раҳунак газеты «Народная воля». Нагодай для гэтага стаўся пазоў дзьвюх судзьдзяў з Жодзіна, якія лічыць, што газета абразіла іх гонар і годнасць. Кожная патрабуе 2,5 млн. руб. кампэнсациі. Падстата — артыкул дырэктара саюзу юрыстаў Менскай вобласці Іванова з крытыкай працы жодзінскіх судзьдзяў. Нягледзячы на арышт, «Народная воля» ня спыніць штодзённага выхаду.

200 тысяч беларусаў з мабільнікамі

Колькасць абанэнтаў сеткі мабільнае сувязі «Вэлкам» у Беларусі перакрочыла 200 тысяч. А ёсць жа яшчэ «Белсэл»!

Індзейцы захапілі 57 турыстаў

Вэтэрэны гватэмальская войска захапілі 57 белых турыстаў і трывою з іх у руінах гораду індзейцаў мая. Ваякі патрабуюць кампэнсациі за службу: іх бралі ў войска сілком і гналі ваяваць з антыурадавымі партызанамі.

Расея не пакіне «Сатану»

Начальнік расейскага Генштабу Анатоль Квашнін сцвярджае, што Расея «мае і будзе месца балістычныя ракетныя комплексы наземнага базавання з баегалоўкамі, што падзяляюцца, у тым ліку і цяжкія ракетныя комплексы тыпу «Сатана». Камэнтуючы выхад ЗША з Дамовы па ПРА, Квашнін падкрэсліў, што Расея мае сваю стратэгію рэзагавання на гэта.

Узнагарода знайдзе героя

Украінская грамадзкасць звязалася да міністра абароны Леаніда Мальцаў з прапановай даць званінне Герою Беларусі жыхару Жытоміру Юр'ю Краўцу. У 1985 г. на станцыі Развязэд Жабінкаўскага раёну ён адбуксаваў ахоплены поўным бэнзазов ад пасажырскіх вагонаў поезду Москва—Берлін і кантэйнераў з атамнымі адкідамі. Аднак беларускія законы не правідугледжваюць узнагароджання грамадзянам за подзыві, зъдзейсненныя да ўтварэння Рэспублікі Беларусі, таму міністар парадай украінцам хадайнічай аб ушанаванні Краўца ўзнагародамі Украіны.

Б.Т.

Прызы для падпісчыкаў

Рэдакцыя «Нашай Нівы» праводзіць розыгрыш каштоўных прызоў сярод тых, хто падлісаўся на 2-е паўгодзідзе. Дасылайце на адрас рэдакцыі копіі сваіх падпісных абанэментаў (на цэлае паўгодзідзе!) або выражэце й даشهце гэту картку, калі ў вашым населеным пункце няма як зрабіць ксэракопію (але ў такім разе, калі вам пашчасыць, давядзенца прад'явіц свой абанэмант у рэдакцыі пры атрыманні прызу). Адрас: а/с 537, 290050, Менск. Галоўны прыз — падарожнік на Балтыйскае мора, а таксама дзесяткі драбнейших прызоў.

Розыгрыш прызоў — 1 ліпеня. Сыпяшайцесь!

Апошні дзень падпіскі — 22 чэрвень.

З УСЁЙ КРАІНЫ

Дырэктар са шпрыцам

Супрацоўнікі праваахоўных органаў Берасцейшчыны затрымалі дырэктора Ліхавіцкай дзіцячача-юнацкай спартовай школы, майстра спорту па дзяду Генадзя Лукашевіча, які спрабаваў збыць 77,8 г герайну. У кабінэце 42-гадовага дырэктора знойдзеныя ў канфіскаваныя 152,2 г герайну, а таксама вагі і ўпакоўка для фасавання на наркотычнага рэчыва.

I.Хведаровіч, Берасце

Дзе твой чорны пісталет?

У пункце памежнага контролю "Катлоўка" памежны нарад знайшоў пісталет.

Літвоўц і ягоныя сябры з Казахстану ехалі ў Літву на аўтамабілі "Мэрэздэс-124". Пад крэслам скавалі пісталет маркі "ІЖ-71" і 13 патрону калібуру 9 мм да яго. Літвоўец арыштаваны і да паказанні.

Павесіўся хлопчык

У вёсцы Дайлідкі (Астравеччына) павесіўся васьмігадовы хлопчык. Міліцыя разбіраеца. Кажуць, што ён добра вучыўся і кепскім паводзінамі не вызначаўся.

Брэндзі ў бампэры

Шэсць бутэлек брэндзі скавала жыхарка вёскі Рытань (Астравеччына) ў бампры сваёй "Хонды", калі ехала да родзічаў у Літву. Памежнікі скованку знайшлі. З жанчынай разъбіраюца ў Ашмянскай мытні.

Мар'ян Вяягроўскі, Астравец

Зямля ў канвэрце

Работнікі магілёўскага паштовага аддзялення №11 заўважылі канвэрт, з якога сыпаўся парашок шэрага колеру. Пра знаходку паведамілі ў адпаведную службу. Пасыля дасылаваныня было выяўлена, што змесціўся не якіе пагрозы, бо зьяўлецца звычайнай зямлі. Высьветлілася, што адрасату даслалі жменю зямлі з магілы сваянкі.

"Могилёўскія ведомості"

Царкоўная эпапэя

На тэрыторыі Бялыніцкага раёна за гады савецкай улады былі зруйнаваны 15 цэрквяў, касцёл, 3 сынагогі. І вось задумалі ў Бялынічах збудаваць цэрквяку. А грошай, вядома, няма. Сабралі людзі за два месяцы каля мільёна рублёў. Мала! І пайшло-поехала! Цяпер прымесловыя падрыхтаемсты павінны пералічыць на будаўніцтва цэркви па мільёну рублёў, пэнсіянеры — па тысячы за квартал, а з усіх працоўных будзе вылічана па 1-дзённаму заробку.

Базыль Ліцвіновіч, Бялынічы

Злодзей на пагоны

не глядзіць

У Віцебскай раённай прокуратуры скралі кампютары. Міліцыя просіць дапамогі ў добраахвотных інфарматараў у аблімен на ананім-

У пасольстве дзяржавы Ізраіль адбылося чарговае ўшанаваньне Праведнікаў народу ѿ свету. Дзед Іван — Іван Пярэдня з вёскі Юхнаўка Докшыцкага раёна — атрымаў мэдаль за выратаваньне сваёй настаўніцы і ейных дзяцей. Таксама яму ўручылі мэдалі і дыплёмы ягоных бацькоў, якія да гэтага дня не даждылі. Брат і сястра Аляксандар і Лідзія Павукі таксама атрымлівалі узнагароды не толькі за сябе, але і за бацькоў. Таксама пасыяротна аддавалі даніну павагі Юзафу Тункевічу і Адольфу Жалубоўскаму з міястечка Кабыльнікі, што ля Нарачы.

Вольга Кляшчук, фота аўтаркі

ПАЛЕМІКА ВАКОЛ ЗАКОНУ АБ СВАБОДЗЕ СУМЛЕНЬЯ

Менш як па дваццаць не зьбіраща

У мінулым нумары "НН" пісала пра новую рэдакцыю закону "Аб свободзе веравызнаньня і рэлігійных арганізацый", якая выклікала пратэсты вернікаў. За тыдзень на адрас камісіі па правах чалавека палаты прадстаўнікоў паступіла больш за 400 паправак да гэтага законапраекту.

Але, як сказаў дэпутат Іван Пашкевіч, аніводная з іх не была нават разгледжаная: "Старшыня камісіі Ліпкін заявіў, што гэта прыйшлі звароты персанальная да яго, дэпутата Ліпкіна, таму ён іх уносіць на разгляд ня будзе".

Палата прадстаўнікоў імкненіца прыняць закон як мага хутчэй, іншаруочуя нават уласны рэгламэнт. На думку І.Пашкевіча, тлумачыцца гэта асабістым імкненнем Уладзімера Канаплёва, намесніка старшыні палаты: "Ен мне заявіў: "Я даў слова ўладыку Філарэту. Таму мы разгледзім законапраект на гэтай сесіі, парушаючы ўсе законы і рэгламэнты". Уладзімер Канаплёт — намеснік старшыні міжнароднага праваслаўнага дэпутацца аб'яднання Аднак, паводле словаў І.Пашкевіча,

нават гэты "рухавік" для працягвання за-кону ў палаце спра-цоўвае яго поўнасцю: 11 дэпутатаў прагласавалі супраць законапраекту ў першым чытанні.

12 чэрвень дзеля супрацьстаянні законапраекту была створаная грамадская ініцыятыва "За свабоду веравызнаньня". Сярод падпісантава-стаяць імёны Вацлава

На танцы — з ружком

Тroe юнакоў з вёскі Аляксейкі, што на Івацэвіччыне, пaeхалі на танцы ў вёску Гічыцы. Раўнівым кавалерамі ўзяліся Яглевіч, якія таксама тут бавілі час, не спадабаліся паводзіны канкурэнтаў-чужакоў. Пасля дыскатэкі адбылася "размо-ва" з аляксейскімі кавалерамі: адна-муд надавалі кухталёў, другому ўпя-рылы штакецикай па галаве, а трэця-га пааранілі з паляўнічай стрэльбай. Юнак з трима кулявымі ранамі трапіў у раённую больніцу, дзе яму адразу зрабілі апрацоўку. Яго жыццё ў небяспечы. Тыя, хто біў і страйляў, арыштаваныя. Узбуджаная крыміналная справа.

Алесь Лаўранюк, Івацэвічы

Рыба "кусаецца"

База адпачынку "Крупеніна" пад Віцебскам — разыдэнцыя А.Лукашэнкі на час "Славянскіх базараў" — працянуе новую платную паслугу. Цяпер лавіць рыбу ў азёрах паблізу яе можна толькі за грошы. Ідзеш з вудаю — плаціш 2 тыс. рублёў за адзін раз, зв сеткаю — па тысячы за кожныя 10 метраў прылады. У параўнанні з іншымі "курортнымі" паслугамі гэта яшчэ досьцік танна. Прыкладам, суткі ад-пачынку на гэней базе ў нумары "люкс" каштуюць да 200 далераў, адбіт у рэстарацыі — да 35—40 далераў.

Жыхарам навакольных вёсак пакуль дазволеная бясплатная рыба.

A.T., Віцебск

Na skrut hałavy

Na tym tydni na Baranavickim заводzie stankapryladaū zahinuū 24-hadovy chlopiec. Zabilo jaho tokam, kali pieralaziu cieraz metalovuju aharodzu.

Pierablytaū plaški

U Baranavichach mužčyna 1959 h.p. pabylytaū butelki j vypiū zamiest haretki esenciju. Chutkaja pašpela zaviežci jaho ū špital. Tamaka čałaviek i skanań.

Ruslan Raviaka, Baranavichy

Сталічныя пратэстанты 15 і 16 чэрвеня маліліся і пасыпіліся, каб несправядліві да іх закон на быў прынты

Арэшкі, Анатоля Грыцкевіча, Івана Пашкевіча, Віталя Супрановіча, Алега Трусава, Юр'я Хадыкі.

Як паведамілі арганізатары, да пратэсту далучыліся ўніяты, рымакатолікі. Асноўная прэтэнзія вернікаў — да артыкулу, паводле якога для рэгістрацыі грамады трэба 20 вер-

нікаў.

Беларусі 30% усіх рэ

лігійных грамадаў

(а гэта каля 700 суполак) маюць менш за 20 чалавек. Сябры ініцыятывы "За свабоду веравызнаньня" рыхтуюцца да збору подпісаў. Іх трэба 50 ты

сячаяў, каб, згодна з

юрыдычнымі нормамі, унесыці падпры

ў закон.

Аркадзь Шанскі

НАВІНЫ ГАСПАДАРСКІЯ

НАШ БЮДЖЭТ не дабраў да пляну 116 млн. даляраў за студзень-травень. З пачатку году даўгі беларускіх прадпрыемстваў бюджэту павялічыліся на 5%.

УЛАСНЫ "БОІНГ" хоча купіць "Белавія" да наступнага лета. Ляжань на ім будзе ў Эўропу.

ВЫДАТКИ НА ДАСТАУКУ ПЭНСІЯЎ зменшыліся да 1% ад іх сумы. Цяпер "Белпошта", "Беларусбанк" і недзяржаўныя прадпрыемствы бяруць за дастаўку 2—4%. У пэнсійным фонду падлічылі, што праз зьніжку выдатку можна раз на год сплаціць гроши 150 тысячам пэнсіянэрў.

ПРЭМІІ за эканомію паліва будзе даваць кіраўнікам дзяржпрадпрыемстваў урад. Памер прэміі можа сягаць да 80% ад кошту зэкномленага бэнзіну.

ПРОДАЖ ЦУКРУ на рынках і ў камэрцыйных шапіках хочуць забараніць з 1 ліпеня. Гэтак Міністэрства гандлю хоча падтрымачыць крамы, дзе цукар даражэйшы.

БЕЛАРУСКІЯ ЎСЮДЫХОДЫ пачалі рабіць на магілёўскім аўтазаводе. Прадаваць іх будзе ў Рыбе.

КІТАЙЦЫ КУПІЛІ на "Інтэрграле" пробную партыю мікрасхемаў для тэлевізараў. Калі мікрасхемы спадабаюцца, Беларусь можа экспартаваць іх па некалькі мільёнаў у год.

КРЭДЫТЫ НАЦБАНКУ патанынелі на 4%. Цяпер іх даюць пад 46% у год. Сам Нацбанк тлумачыць гэта зынжэннем інфляцыі. У красавіку цэны падвысіліся на 2,9%, у траўні — на 2,2%, а ў чэрвені чакаюць яшчэ меншы паказальнік росту — 1,6%.

5 ГАДОЎ НЯ ТРЭБА БУДЕ плаціць рэгіянальны транспартны падатак у вольнай эканамічнай зоне "Магілёў". Права на льготу атрымлююць прадпрыемствы, якія працягваюць сваю прадукцыю за мяжу.

ПАБІТЫЯ ПЛЯШКІ прымоўцаў у Горадні. Мераюць кіляграмамі: за адзін даюць 17 рублёў. Пляшкі перарапраўвае тутэйшыя шкозавод.

ЯКАСНЫ ХЛЕБ на Меншчыне патаныннее на 1,5%. Гэтак аблівіканкам хоча падвысіць попыт на хлеб дарагіх гатункаў.

50 ПАРКАМАТАЎ усталіююць сёлета ў Менску. Праз іх кіроўцы легкавікоў змогуць самі аплачваць час стаянкі з дапамогай электронных картак. Бліжэйшым часам у сталіцы паболее на 4,5 тыс. месцаў на аўтастаянках.

ПРАВІВАЦЬ КВІТКІ ў экспрэсных аўтобусах давядзенца ўсім менчукам з 1 ліпеня. Пакуль гэта на трэба рабіць тым, хто мае праязныя на 4 віды транспарту.

ТЭРЫТОРИЯ МЕНСКУ павялічыцца на 35 гектараў. У рэгу гораду ўвойдуць Менская лесапаркавая гаспадарка, гаражныя кааператывы "Зялёны Луг-6, -7", а таксама досьледная гаспадарка імя Фрунзе.

АЎТАМАБІЛЬ "УРАЛ" і прычэп атрымае ў падарунак праўаслаўныя прыходы у Пухавічах ад Міністэрства абароны. Іншыя старыя аўтамабілі вайсковыя падаруюць Рэчыцкім гідролізnamу заводу, Крычаўскаму рабівіканкаму і некалькім калгасам на Меншчыне.

C.I.

працэс “Пагоні”

Пагражает турма

18 чэрвень суд па справе Міколы Маркевіча і Паўла Мажэйкі перайшоў у стадью спрэчак бакоў. Судовое съедзтва скончылася яшчэ 13 чэрвеня. У той дзень зранку на дэзвіярах усіх мужчынскіх прыбіральняў Ленінскага суду звязваліся аднолькавыя, акуратна зробленыя шыльдакі “Не работает”. Жаночыя прыбіральныя працягвалі працаўца. Хоць, напэўна, выглядаюць зь сярэдзіны ня лепей за мужчынскія. Відаць, у судзе чакалі замежных дыпламатаў, якія прысутнічалі на першых паседжаннях і звязваліся прыехаць на яго заканчэнне. Дыпламатаў судовыя “ленинскія” прыбіральны, безумоўна, уразілі.

Адвакат М.Маркевіча С.Цурко зь Менску зазначыў у судзе наступнае. Матэрыялы арыштаваных нумароў “Пагоні” (№36 і 37 за верасень 2001 г.) съедзтва атрымала з дапамогай КДБ — з парушэннімі Крымінальна-працэсualнага кодексу. Ня быў аформлены пратакол вымання матэрыялаў з Інтэрнэту, не было паянтых. А доказы, атрыманыя з пашучэннем заканадаўства, ня маюць юрыдычнай сілы. Таму яны ня могуць быць пакладзеныя ў аснову аўбінавачання. Адвакат П.Мажэйкі А.Бірылаў пазнаёміў суд з экспертынай выноснай сябры Беларускага ПЭН-цэнтра М.Тычыны аносна таго, што ў публікацыях “Пагоні” не было паклёну. Адвакаты зачыталі таксама шматлікія лісты ў абарону журналістаў — ад грамадзкасці, журнالісткіх арганізацый, ПЭН-цэнтра, Міжнароднага суду па правах чалавека ў Страсбургу ды іншых. А галоўны спэцыяліст па інтэрнэт-програмах Гарадзенскага ўніверсітету Ю.Тарасевіч засведчыў, што матэрыялы арыштаваных нумароў газеты, атрыманыя съедзтвам нібыта з сайту “Пагоні”, маглі быць узятыя адкуль заўгодна. Пагатоў, адрас сайту на іх адсунгічнае.

Мікола Маркевіч звязнуў увагу суду на наступную досьць дзяўчуную акаличнасць. У дакументах абласных КДБ і прокуратуры ад 5 верасня 2001 г. (дзень арышту) ў дру-

кніжку пра Парэчча. Мікола Маркевіч не без іроніі зазначыў: “Спадзяюся, што наш лёс будзе лепшым за лёс Валовіча”.

Тым часам пачаўся суд, слова атрымаў дэзяржаўны аўбінавацца У.Рабаў. Ён сказаў, што лічыць журналістаў вінімкі ў паклённіцтве на А.Лукашэнку і просіць для Паўла Мажэйкі 2 гады зняволення ў калёні агульнага рэжыму. Некалькі дзецикоў ускочылі і пачалі скандаваць: “Ганьба!” Судзьдзі Т.Клімавай нічога не засцавалася, як перапыніць паседжанье да раніцы серады. На наступным паседжанні аўбінавацца папрасіў для Міколы Маркевіча 2,5 гаду турмы.

Сяргей Краўцоў

Мікола Маркевіч і Павал Мажэйка рыхтуюцца да абароны.

карні накладу №36) гаворыцца аб факце “надрукавання” або “публікацыі” матэрыялаў у №36. Хоць вядома, што наклад быў арыштаваны каля друкарскага варштату. Такім чынам, нумар не расплусціўся дэвіяўся. Дыш пра якую публікацыю можна казаць? Газета ж так і ня выйшла! А значыцца, з самага пачатку ў справе была нейкая фальсифікацыя.

Раніцай 18 чэрвень ў судзе съядрзелі прыбіральны. Гэта адчуваўся нават у залі, дзе павінен быў адбывацца працэс. Прывільгія прыбіральны не працавалі. Перад самым пачаткам слухання ў залі звязваліся трох сталічных госьці — рэдактар “Народнай волі” Я.Сярэдзіч ды віцэ-прызывант БАЗЮ Ю.Тапара-шаў і А.Гуллеў. Для іх знойшлося месяца толькі на лаве падсудных — у загародцы. Я.Сярэдзіч паведаміў прысутнім, што яму давялося шукаць прыбіральню ў суседнім, “дэзяржстрахаўскім” будынку, а за гэты час усе месцы ў залі пазаймлялі.

Гарадзенскі краязнаўца А.Талерчык распавёў грамадзе, што ў 1833 г. у Горадні царскі суд пакараў съмерцю групу патрыётаў на чале з Міхалам Валовічам. Апошні меў маентак у роднай вёсцы сп. Талерчыка — Парэчча (Слонімішчына). Краязнаўец падпісаў і падараваў падсудным і іхным адвакатам сваю

старшыня КХП БНФ “Адраджэнне” Зянон Пазняк і ягоны намеснік Юрэвіч Беленкі распаўсюдзілі заяву “Да пытання пра дзеянасць АБСЭ ў Беларусі”, у якой съцвярджаецца, што “у 1998—2001 гадах нікто так не нашкодзіў беларускім демакратам, як арганізацыя АБСЭ ў Менску”.

Асабліва ўвага аўтараў заявы з'вернутага на “паводзіны і дзеянасць Ганса Віка”, якія “не адпавядалі ролі кіраўніка міжнароднай грамадзкай арганізацыі і характарызуваліся тыповымі рысамі дзеянасці спецслужбаў, да якіх спадар Вік належала”. Віку закідаюць тое, што ён “ствараў у Беларусі свой варыяント нібыта “дэмакратичнай апазыцыі”, кантраляванай АБСЭ, фінансава залежнай ад Захаду і спэцслужбаў Расеі”, “уступіў у канфлікт з рэальнай беларускай

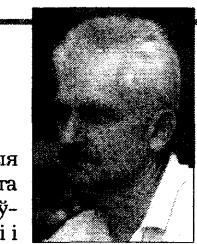
такой міжнароднай арганізацыі, як АБСЭ, маем да яе павагу і пашану, — пішуць фронтавыя. — Але... недапушчальна, каб аддзеламі міжнароднай арганізацыі кіравалі функцыянэры разведкі якіх-небудзь краіны”.

Мы хацелі ўдакладніць некаторыя дэталі, выкладзеныя ў заяве, у Юрасія Беленкага. Напрыклад, якіх сяброў БНФ “намаўлялі да пераезду ў Нямеччыну”? Аднак фактаў мы не пачули. Ю.Беленкі кажа, што “яя варта пакуль падымаць пытаныне пэўных асобаў, бо яи ведаю, ці згодныя гэтыя людзі, каб быў агучаныя іх прозвышчы”.

А.Т.

— калёнка Алеся Бяляцкага —

Наша кроў

Прыходзіць адчуваўшы, што і найбольш датклівия душы ўрэшце пераадолелі наступствы пасыльвайбарчага кризысу. Першым з яго выйшлі палітыкі і сябры няўрадавых арганізацый, за імі паддзягнулася аналітыкі і журнalistы. Заваруўшыся, забегалі. Абвяшчуюць пра новую палітычную і грамадzkую сытуацыю, снуюць новыя дамовы, мяркуюць ствараць новыя альянсы, шукаюць новых асобаў.

З дапамогай “мудрых” аналітыкаў знайшли ўсё ж, на каго сыпіхнүць віну за пройгрыш — на палітычныя партыі. Пачытаеш у газетках, дык яны ні вагі ў грамадзтве ня маюць, ні аўтарытэту, ні праграмаў, ні тактыкі, ні стратэгіі. І лідэры іхняя не такія, як трэба, — не харызматычныя, жывуць бы на небе, ня могуць павесыць за сабой народ. Словам, партыі — гэта самае слабое звязно ва ўсёй нашай грамадзкай расклады.

Адзін вядомы сацыёл ўжо абвясціў, што з партыямі настаў час сканчаць, а реалныя палітычныя цэнтры можна скласціся з альянсу паміж сацыялягічнымі і аналітычнымі цэнтрамі, а таксама ўплывовымі грамадzkimi арганізацыямі.

Аналітыкі, якія ім ліку, як паненкі ў казыне, сціскаюць кулачки і робяць стаўкі — хто на новых генэралаў, хто на “цябе, нашу моладзь, на дзею”, хто на эмігрантаў з заходу ці ўсходу — адным словам, на “свежую кроў”.

Але палітычнае майстэрства патрабуе гэцкага ж прафэсіяналізму, як і любое іншае. Немагчыма, каб палітык прыйшоў ад станка ці сакі. Палітыкі гадаюцца гадамі. Ня трэба жывіцца мроямі, быццам нехта за палітыкай, за партыі зробіць іхнюю работу.

Мяне больш цікавіць у гэтым сытуацыі стаўленне беларускага съедамата грамадзтва да сваіх палітыкай. Цягам апошніх дзесяці гадоў зайдмелі мы некалькі такіх — яны папрыходзілі з культурніцкага, пісьменніцкага, наўуковага асяродку і адстойваюць інтарэсы Беларушчыны на палітычным полі, з'яўляючыся гарантамі прысутнасці беларускага элемэнту ў палітычным жыцці. Яны будаюцца за Беларусь пры любых абставінах, ня здрадзяюць ёй дзеля каньюнктуры і жыццёвых выгодаў, бо яны — нашая кроў і нашая костка. З імі вымушана лічыцца “тожбеларуская” апазыцыя. І гэта ці не найвышэйшая дасягненне беларускага съедамата грамадзтва, бо, толькі палітычна выяўлене, яно мае шанцы не змаргніцца і на зынкнүць. Яго не задушаць законамі, амбэкаваннем правоў, не палічца за быдла, што можа абысціся і без вышэйшай адукацыі на роднай мове. Сапраўды беларускія палітыкі — зарука нашага далейшага нацыянальнага развицця.

Але ці не найбольшая крэтыка, плявуць ганьне, перамыванье костак, перакручаныя чуткі і недарэчныя піёткі пльывуць на съедамых палітыкай са свайго ж непалітычнага беларускага асяродку, адкуль яны выйшлі і з інтарэсамі яны прадстаўляюць.

Разумею, шмат можна казаць пра іхныя недахопы і хібы, але давайце паглядзім на іншых — з былой партнамэнклятуры, з кагорты палкоўнікаў і палітрукоў, з камесамольцаў і масквафілаў, эксміністраў і эксанікіраў, з “дэмакратуў наагул”, для якіх Беларушчына ўсё жыццёў была пустым гукам... Што — гэта нашая палітычная будучыня? Так і будзем са сваімі беларускімі проблемамі ўсё жыццёў хадзіць да іх на паклон?

Ды давайце ж падтрымліваць нашых съедамых палітыкай, дапамагаць і верыць ім, як прафэсіяналам, давайце будзем згуртаванымі і цярпіўшымі. Давайце будзем працаваць дзеля аднаго і біць у адно, не заступаючы самім сабе дарогу. Давайце ня грызыць аднаго, бо нас жа яшчэ гэтак мае.

Прайдуць яшчэ да нас лепшыя часы, і нашыя палітыкі, упэўнены, гэтаму паспрыяюць.

Алеся Бяляцкі

“Маладога фронту” Стары лідэр, новая стратэгія

Павал Севярынец са сваім паплечнікам Аляксеем Шэйним (справа)

У нядзелю ў Менску адбываўся IV сойм “Маладога фронту”. У змаганні за пасаду старшыні перамог Павал Севярынец. Аднак з стратэгію дзеянасці арганізацыі была прынята канцепцыя ягонага апанента Вадзіма Саранчукова.

У Міжнародны адукацыйны цэнтр прывітаць маладафронтавацца завітала нішчыці гасціць: Вінцук Вячорка, Вячаслаў Січык, народны павет Ніл Гілевіч, Алег Трусаў, Аляксей Кароль. Прыйшлі “зубры” на чале з Цімохам Дранчуком. Яны горача падтрымлівалі Севярынца і не східзілі з сімой, аж пакуль не былі абвешчаныя вынікі галасавання. Па словах Ц.Дранчука, падтрымка Севярынца — афіцыйная пазыцыя “Зубра”, бо “Саранчук” у выпадку перамогі абвесьці бы пра сіход “Маладога фронту” з вуліцы, ягону пераарэштаваць на прынцыпі дзеянасці арганізацыі на пачатку вучобу і г.д. Шэраг дэлегатаў выказаў сумнёў у шчырасці гэтай заявы. Самым знакамітым госьцем быў абаронца Курапатаў Алеся Поклад, які “зьбег” з большынцы, каб папрысунгічаць на мэрапрыемстве. У сваім выступе Вінцук Вячорка сказаў, што імя Алеся Поклада ўвойдзе ў нашу найноўшую гісторыю.

На сойм завітала і супрацоўніца газеты “Навінкі”. Спачатку яна акуратна здымала на лічбавую камеру ўсіх выступаўцаў, сябру прэзыдэнту, не выяўляючы сваёй прыналежнасці да згаданага выдання. Пазней, асміялеўшы, пасправавала рэалізація сярод дэлегатаў і саму газету. Але ахова, што складалася з сябру СПА “Ваяр” у адмысловай венізлаванай уніформе, не дазволіла: у “Навінках” якраз ляялі “Малады фронт”.

Сойм праходзіў у нэрвовай атмасфære. Ад самага пачатку заля была падзелена на два лягеры, што апантана падтрымлівалі сваіх лідэраў. Зьяўленне ў Севярынца канкуронта было абумоўлена на толькі насыпельным у часткі сябру “МФ” жаданнем пераменаў, але і даўнімі фронтаўскімі непараўменынімі між “басцькамі” і “дзецьмі”. Так, у сінегні 2001 г. на зъезьдзе БНФ “Адраджэнне” Севярынец падтрымліваў канкурэнта Вінцuka Вя-

чоркі Вячаслава Січыка, аднак апошні прайтрафаў. Апанэнты Паўла Севярынца добра падрэхтаваліся да сойму і змагаліся за перамогу пісьменна ды арганізація. Сапраўдна барацьба разгарнулася падчас дыскусіі на кантроле стратэгіі дзеянасці “Маладога фронту” на 2002—04 г. Вадзім Саранчуков прапланаваў арганізацыю “Малады фронт”, стварыўшы Палітычную раду. Праект Севярынца быў больш складаны і глябальны. Сярод галоўных задачаў ён называў “распрацоўку нацыянальнай ідэі для кожнага кандыдатаў”, падрыхтоўку да прыходу “Маладога фронту” на ўладу, ператварэнне яго ў “магутную палітычную сілу”, незалежную ад БНФ. “Гэта стратэгія наступальная!” — падкрэсліў П.Севярынец. Якое ж было ягонае расчараванне, калі большасць — 74 чалавекі — п

Шантаж па-расейску, адказ на трасяяць

Працяг са старонкі 1.

Сярод прынадных рэвэрансаў у бок Украіны і ўхвалных згадак пра Ўзбекістан слова пра Беларусь сапраўды гучань ня так безнадзеяна. Ды пытанье ў тым, чаму менавіта гэтую заяву Пуціна разъдзымула крамлёўская СМІ?

Давядзеца шукаць варыянты

Акадэмік Вайтовіч адміністрыя свой плянавы візит у Пецярбург, а за ім і кіраўнік палаты Вадзім Папоу.

Збліжшага ў беларускіх палітычных колах панавала расчараўанне ў Пуціну з нагоды ягоных апошніх заявяць і каментароў упльывовых маскоўскіх палітыкаў і СМІ. Гэта была таксама нагода выявіць палітычную самастойнасць для тых, каму раней у лукашэнкаўскай систэме належала маўчыца. Антырасейскі тон кіраўніка падтрымалі ўсе значныя ўрадоўцы. Прынамсі, тыя, хто ў беларускім кіраўніцтве ўвогуле ўмее гаварыць.

Асабліва прыніжальнімі сталі лічбы "3% і 97%". Беларусы традыцыйна ганаравацца сваёй гаспадаркасцю ды руплівасцю і на любошь нахлебніцтва. Зрэшты, гэтыя лічбы і не адпавядаюць рэчаіснасці. Пра гэта заявіў у часе прэсавай канфэрэнцыі выкананаўца абавязкаў старшыні Нацыянальнага банку Павал Калаўр. Паводле ягонай ацэнкі, беларуская доля вышэйшай і складае 5—7%. Ён жа скарыстаўся на гадаю, каб адзначыць: скасаванне ідзе наднацыянальных органаў у так званай саюзнай дзяржаве прывядзе да перагляду беларуска-расейскіх дамоўленасцяў пра стварэнне агульнага эмісійнага цэнтра.

Павал Калаўр: "Калі ставіцца пытаньне, што адзіным эмісійным цэнтрам будзе Цэнтральны банк Расеі, то, па-першае, гэта не спасуеца з саюзной дамовай. Па-другое, у гэтым няма неабходнасці, бо магчыма іншая, больш гнучкая систэма, якак адпавядае інтарэсам дзяржаваў краінай. І, што саме галоўнае, такая систэма не зачыняла бы шляху да аб'яднання іншых дзяржав — Казахстану, Кіргізіі, Эўразійскай эканамічнай супольнасці. Такая систэма працыстая і не дапускае манаполізму з чыгікоў-кол'явек боку".

Гэтае пытанье будзе вырашыцца ў залежнасці ад далейшых перамоў у пытаньні канстытуцыйнага акту. Калі ж будучу змененія нейкія палажэнні дамовы, што гэта не адносіца да кампетэнцыі саюзнай дзяржавы, то давядзеца шукаць нейкія іншыя падыходы і варыянты".

На агульным фоне крыху абсурдна гучалі каментары прадстаўнікоў беларускіх "цэнтрысцікіх апазыцыі". "Пуцін стаў відущым", — цешыўся Міхаіл Марыніч, былы пасол Беларусі ў Латвіі. — Заява Пуціна — гэта перамога беларускіх дэмакратычных сілаў".

Пуцін выкарыстаў Коліна Паўла

Лідэр Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі Сяргей Гайдукевіч разам з многімі мяркую: "Праз Пуціна Лукашэнку дали зразумець: яму давядзеца лічыцца з меркаваннем міжнароднай супольнасці". На такой інтэрпрэтацыі настойваюць і расейцы Сяргей Караганаў, адзін з самых упльывовых крамлёўскіх экспартаў: "Тое, што сказаў Колін Паўл, азначае прызначаньне амэрыканцам асаблівой ролі і асаблівой адказнасці Расеі за съятуацию ў Беларусі". А вось адзін з заходніх дыпламатаў у Менску заявіў для "НН": "Гэта Пуцін зрабіў па-расейску. Ен вы-

карыстаў заяву Паўла як нагоду. Амэрыканцы не адмаўляюцца ад ранейшай прынцыпава пазыцыі: Расея павінна перастаць разглядаць новыя незалежныя дзяржавы як сваю зону ўплыву".

Перадача Беларусі Расеі "для імпарту дэмакратыі" была дзвінствам. Дэмакратыя не экспартуюцца. Яна вырастает. Чачнія, Калмыкія, Прыднястроўе, Абхазія — якай там дэмакратыя на пэрыфэрыі расейскага кантролю! На Захад праз Усход ня ходзіць.

Расея ня марыцца пра Эўразія

Былы міністар замежных спраў Беларусі Іван Антонавіч, які цяпер жыве і працуе ў Маскве, у інтэрвю радыё "Свабода" так прайтэрпіраваў заяву Пуціна: "Я ня памятаю, каб беларусы калі-небудзь прапаноўвалі стварыць аналаг былога Савецкага Саюзу. Я ўпэўнены, што ў Беларусі нікто не злібаецца ўваходзіць у склад нейкай іншай дзяржавы. Мяркую, што і ў Расеі нікто гэтага не чакае. Я мушу сказаць, што гэтая заява тычыцца ня толькі беларуска-расейскай інтэграцыі. Гэта першая моцная і ўсёадомная заява прэзыдэнта Пуціна пра тое, як ён разумее сувэрэнітэт. Калі для прэзыдэнта аблежаванне сувэрэнітэту ў магчымым саюзе Расеі і Беларусі немагчымае, дык, відаць, на бліжэйшы час ён ня думает аб шыльнай інтэграцыі з іншымі ўтварэннямі, у тым ліку і з Эўразіязам, дзе сувэрэнітэт краінай-сяброві даволі істотна аблежаваны".

У разуменіі Іантонавіча, такім чынам, супяречнасць між замежнапалітычнымі канцепцыямі Расеі і Беларусі палягае найперш у тым, што Беларусь, нягледзячы на не-пасълядоўнасць, усё ж бачыць свою будучыню ў складзе сямі і єўрапейскіх дзяржаваў, тады як Расея ў сілу геапалітычных прычынаў такай надзеі ня мае.

Чаканы сюрприз

Маскоўскі карэспандэнт упльывовай газеты "Франкфуртэр алгемайнэ" піша: "Выказаўшы нарэшце сваю пазыцыю адносна расейска-беларускага аб'яднання, Москва, відаць, перакрэсліла ружовыя ілюзіі Менску што да магчымасці сумяшчыць палітычную самастойнасць з эканамічнай залежнасцю".

Аднак ці сапраўды выпад Пуціна стаў для беларускіх уладаў сюрпризам? Беларускі бок відавочна правакаваў саюзьнікаў. А. Тур ведаў, на што ідзе, агучваючы "10%-ю канцэпцыю" прыватызацыі, і Л.Козік ведаў, якія думкі выказавае ў гучным інтэрвію "Народнай волі" пра цывлізацыйную вышэйшасць беларусаў, і Я.Рыбакоў — разважаючы пра "маскоўскі штучес". І усё гэта — напрэдадні старту праекту АНТ.

Лукашэнкы хадзелі б, каб грамадзкія думкі лічыла вінаватай у правале інтэграцыі Расеі, а не Беларусь. І так адбылося. "Праціўнікі інтэграцыі рана съяўткуюць перамогу!" — грымуеў съяўтым гневам Лукашэнка.

Маскоўскі "Коммерсанкт": "Заява Пуціна стала лягічным працягом словаў, прамоўленых падчас Дня Расеі. Там ён сказаў, што ў Расеі няма ворагаў і што яна не прэтэндуе на нейкі асаблівы шлях развязвіцца. У суккупнасці з запэўненнямі, што працягнулі рагі на самітах Расеі з ЗША, NATO і ЭЗ, у стратэгічным партнэрстве Москвы з Захадам гэта азначала канцэптуальнае афармленне новага замежнапалітычнага курсу Крамлі". Сяргей Касцян, працаўнік літаратурнага

фронту: "Уладзімер Пуцін выконвае волю Буша. ...Паважанаму прэзыдэнту брацкай расейскай дзяржавы трэба найперш ня мух ад катлет аддзяляць, а аддзяляць крамлёўскіх съяўпніц ад цела саюзу Беларусі і Расеі". Станіслаў Шушкевіч заявіў: "У Пуціна абумоўленая "патрэбамі нармальнага развязвіцца Расеі, нармальнай эканомікі і нармальнага палітычнага мысльення яе цяперашняга краініцтва". Газета "Советская Россия": "Пуцін хоча пахаваць саюз". Абараніць "саюзовую дзяржаву" заклікае на старонках "Правды" і лідар расейскай кампартыі Генадзь Зюганав.

Асноўны тормаз?

Зусім іншы погляд на прычыны зьяўленьня заявы Пуціна выказаў вядомы крамлёўскі палітэхноляг Глеб Паўлоўскі: "У адносінах з саюзам існуе такі панятак, як паліткарэактансць. Паколькі мы ўсе ведаем, што ў прэзыдэнта Беларусі Лукашэнкі падае рэйтывынг. Гэта ня дрэнна і ня добра, гэта факт". У перакладзе з палітэхнолягічнай на чалавечую гэта азначае: мы хочам, каб рэйтывынг Лукашэнкі падаў. Гэта дазволіць нам выкарыстаць ягоную слабасць.

Маскоўская "Независимая газета" палохает: "У Беларусі гэта ў перспэктыве пагражае падзенінем Лукашэнкі, на ўсялякім выпадку, для Захаду гэта будзе карт-блізни, каб прыняць адмысловыя меры...". Побач яна прыводзіц іншыя падзенінныя дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг быў правалены ад самага пачатку, бо сама спроба абраўдзіць саюз дзяржаваў на незразумелыя яснікі гэтае выкарыстанніне. Аляксей Малашэнкі, прафесар Маскоўскай гарадской Карнегі: "Тое, што адбылося, заканамераўшы ўсёй гісторыі раззвіцця расейска-беларускіх дачыненняў у рамках згаданай дамовы. Гэтыя працяг бы

п - а - г у л ъ н ё й Бітва кантынэнтаў

У чэрцьфіналах мундышлю чатыром эўрапейскім зборным процістаяць каманды з Паўднёвай і Паўночнай Амэрыкі, Афрыкі й Азіі. Так высока азіты падымаліся на чэмпінатах сьвету ўсяго раз — у 1966-м. Тады, перагуліўшы ў вырашальным группавым матчы італьянцаў, да чэрцьфіналу дайшлі футбалісты Паўночнай Карэі. Іх паўднёвія суродзічы злавілі кураж сёлета — ахварамі зноў італьянцы. У аўторак у Тэдジョンе знаныя майстры гульняў “на вылет”, трохразовы чэмпіён сьвету ледзь ня цалы матч спраўна студзілі рухавых карэйцаў і марнавалі пры гэтым шанцы на другі гол. За тры хвіліны да перамогі італьянская барыкада схібла. Гульня перайшла ў овертайм, і там дамінанта гаспадароў абрнулася залатым голам. Трыумфуючы, але ня трачачы апэтыту, карэйцы рыхтуюцца цяпер да суботняга бою з Гішпаніяй. Для настаўніка гаспадароў глянцы Хідынка гішпанскі футбол не навін: пры канцы 1990-х ён патрэніраваў “Рэал”, а пасля “Бэтыс”. Хідынка ў Паўднёвай Карэі багомяць: мераца паставіць яму помнік у адным зь местаў краіны, а таксама даць ганарове грамадзянства.

Тым часам для другіх гаспадароў першынства — японцаў — матч 1/8 фіналу аказаўся апошнім. Каманду француза Філіпа Трусьсе перагулялі мудрэйшыя туркі. Зрэшты, ад той архітэктурнай, агрэсіўнай і дынамічнай зборнай Японіі, якую бачылі ў супстрэчах груповага этапу, гэтым разам съядоў было мала. Ім ня проста не хапіла амбіцыяў — ім не дали згуляць супернікі. Туркі, другі раз у гісторыі беручы ўдзел у фінальнім турніры чэмпінату сьвету, ідуць далей і клінунца выйсці ў фінал. Зь сярэдзіны 90-х гэтая прыгожая каманда прарываецца ў футбольную эліту. Сёлета ў турецкіх футbalістах калісальная фінансавая матываныя — неабмежаваны па-мер прэміяльных за выхад у

Юрась Бушкоў

Маску напаткаў невялікі па-гromчык. Ашалельня пасыля прой-грышу фанаты палілі аўтамабілі, білі вітрыны крамаў і таўклі людзей з азіяцкім тыпам твару, што мелі неасцярожнасць зьявіца перад вялікім экранам паблізу Крамля. Ад расстрэлу Вярхоўнага Савету ельцынскім танкамі ў ка-стрычніку 1993 году Москва ня бачыла таіх беспарадкаў.

У Францыі Дэкарт перавярнуўся ў труне. Бяспадаўна разьбітая французская зборная ціха пакінула Далёкі Ўсход без адзінага голу і выпраўлілася на ўжна запозыненых канікулы. “Д’я-бальская вясна”, — напісалі газеты і звязалі “пасылямунды-яльны” настрой з лёпэнаўскім вынікам на прэзыдэнцкіх выбарах ды рэкорднай абыякавасцю грамадзянінаў да парламенцкай выбарчай кампаніі. “Тры чэрці заўзятараў французскай каманды, — тлумачыць сур’ёзна газета, — звычайна галасуюць за левых”. У выніку для апошніх параза “блакітных” сталася адчувальная проблемай.

Аргентына — у роспачы, глыбейшай, чым пасыля паразы на Мальвінскіх астраўах. Футбольная перамога мусіла стацца кампенсацый за эканамічную кат-

строфу, футбалісты, што зарабляюць мільёны даляраў, меліся прынесыці прамен радасці братам, палова якіх жыве за рысай беднасці.

Што адбываецца? Нічога асаблівага: заўзятары кіруюць съве-там. Спэцыяльныя інстытуты дасыледуюць на столікі спорт (зь ім усё ясна), колькі заўзятарства — ад звычайнага хуліганства праз шавінізм асобных груповак да вытанчанага снабізму і зачыненых дзівярэй элітных клубаў. Заўзятарства робіцца формай адчужэння, самаізоляцыі ад звыклага існавання, яно размыкае кола руцін. Гэта новая цывілізацыйная зьява, новая форма ўцёкаў ад рэчаисці, ад шэрасці будняў і безнадзеінасці заўтрашняга дня.

Добра гэта ці дрэнія? Бадай што, і так і гэтак. Над гэтым зяшчэ варта паразважаць. Чаму, напрыклад, у Расеі крэзы 1998 году, які ўдарыў па мільёнах людзей, ня выклікаў масавага руху, ня выклікаў на-ват парывання да пратэсту, а адзін японскі гол ператварыў Манежную плошчу ў Ватэрлою? Спорт, арганізаваны па савецкай систэме ліхаманкавай гадоўлі чэмпіёнай, шыльна падынаны з патрыятызмам. І ўчора, і асаблі-

ва сёньня, калі бракуе іншых яскравых съведчанняў былой магутнасці, спартовыя посыпехі налагу і “футбольны патрыя-тэз” у прыватнасці зьяўлююцца адзінамі ці асноўным спосабам публічнага і ўсебаковага выяўлення нацыянальных па-чучцяў. Месячы японскіх студэнтаў, маскоўскія “патрыёты” адыграўліся і за паразу на полі, і за іншыя крыўды.

Аднаў гэтая зьява ня толькі расейская. Фанатызм становіцца сёньня, паводле акрэсленія французскага філёзафа Алена Фінкелькро, *full-time job*, пастанім заняткам, хлебам на-дзённым, пераастае ў манію і робіцца такім усюдышкім, нібыта “нацыянальныя па-чучці” ня могуць быць выказаны інакшым прац спартовы шавінізм”.

Горш за ўсё тое, што сродкі масавай інфармацыі пры пад-трымцы папулісту ці дэмагогу ператвараюць спорт, які захлы-наеца ў хуліганстве, карупцыі, камэрцы, рэкляме і допінгу, у новы опію для народу. Гэта ад-бываецца, калі пад спрынт, удар па варотах ці бакавы ў штангу падводзіцца ідэаліягічнай і палі-тычнай змест, як, напрыклад, у Францыі, — фальшывы і прымы-түны інтэрнацыяналістычны

апытанье “НН”

Эўрапейскі патрыятызм супраць захаплення бразыльцамі?

Якай каманда стане чэмпіёнам сьвету па футболе? — з таким пытаньнем наш карэспандэнт зьявя-нуўся да вядомых людзей.

Павал Казлоўскі, былы міністар абароны: Бразыльцы. Мне падабаецца іх гульня.

Валеры Фралоў, дэпутат палаты прадстаўнікоў: Бразылія. У фінале будзе змагацца са зборнай Паўднёвой Карэі.

Юры Беленікі, адзін з лідэраў Кансэрваторы-хрысціянскіх партый БНФ: Хочацца, каб чэмпіёнам стала самая прыгожая каманда ва ўсіх адносінах. Тэхнікі мне падабаюцца бразыльцы, сваёй арганізацыі і волі падабаюцца немцы.

Уладзімер Арлоў, пісьменнік: Буду хвараць за каманду Сэнегалу. Чому? Аднойчы ў вітрыне шапіка я ўбачыў газету “Советская Беларуссия” з раскладам гульняў чэмпінату, дзе было напісаны “Сингел”. Я падумаў, што калі, у адрозненінне ад супрацоўніка “Советской Беларуссии”

Паведамленыне пра незвычайны вірус з'явілася ў Інтэрнэце 14 чэрвеня. Ён не нарушыае працы кампютарнай сістэмы, ня можа распаўсюджацца ў сетцы самастойна. Але гэта першы вірус, які заражае файлы лічбавых фатадымкаў з пашырэннем *.jpg*. Ён атрымай назыву “OW32/Perrun”.

Выявілі вірус спэцыялісты кампютарнай кампаніі “Network Associates”. У службу бяспекі кампаніі копія вірусу прыйшла ад аўтара, які пажадаў застасцца невядомым.

На кампютар зараза трапляе самым звычайным чынам — праз дыскету, кампакт-дыск ці паведамленнем, атрыманым па электроннай пошце. Ён стварае ў каталогу файла *extrk.exe* і дадае ў реестр *Windows* запис *HKEY_CLASSES_ROOT\jpegfile\shell\open\command\Default = (current directory)\EXTRK.EXE %1*, дзяякуючы якому “Rettin” за-

руссии”, я ведаю, як правільна пішацца назва гэтай краіны, то чаму б мне за яе не пахвараць?

Аляксандар Старыкевіч, галоўны рэдактар газеты “Беларускі час”: Мае шанцы адна з эўрапейскіх зборных. Гэта ці Ангельшчына, ці Нямеччына — тэя, на каго ня надта шмат было спадзяванняў, але яны кроначаць далей.

Валяніца Палевікова, старшыня жаночай партыі “Надзея”: Ім стане пераможца партыі Ангельшчыны — Бразылія. Хочацца, каб перамагла эўрапейскую дружыну — Ангельшчыну ці Нямеччыну, хоць пры такіх адносінах гэта амаль немагчыма.

Андрэй Саньнікаў, каардынатор “Хартыі’97”: Ангельшчына. Я чакаю гэтага з 1966 г., калі яны сталі чэмпіёнамі.

Вінцук Вячорка, лідэр БНФ “Адраджэнне”: Бразылія. Яна, акрамя энэргетыкі, уласціўлівае аўтамабільную працоўную сістему.

Андрэй Савічук, старшыня Гарадзенскай абласной філіі “Фонду імя Ліява Сапегі”:

Чэмпіянат атрымаўся антыэўрапейскі. Гэта тычыцца і арбітраража, і заўзятарства. Упершыню эўрапейцы хвараюць супраць эўрапейцаў. Я лічу, што Бразылія і Паўднёвая Карэя былі штурчна выведзены на наступны этап. Хочацца, каб перамагла эўрапейскую дружыну — Ангельшчыну ці Нямеччыну, хоць пры такіх адносінах гэта амаль немагчыма.

бразыльскому футболу, дэмантруе яшчэ і пэўную стабільнасць.

Уладзімер Хільмановіч, старшыня Гарадзенскай абласной філіі “Фонду імя Ліява Сапегі”:

Чэмпіянат атрымаўся антыэўрапейскі. Гэта тычыцца і арбітраража, і заўзятарства. Упершыню эўрапейцы хвараюць супраць эўрапейцаў. Я лічу, што Бразылія і Паўднёвая Карэя былі штурчна выведзены на наступны этап. Хочацца, каб перамагла эўрапейскую дружыну — Ангельшчыну ці Нямеччыну, хоць пры такіх адносінах гэта амаль немагчыма.

Як выявілася, шмат якія вядомыя людзі па розных прычынах за чэмпінатам на сочыць. Сярод іх Віталь Супрановіч, Віктар Івашкевіч, Адам Глебус.

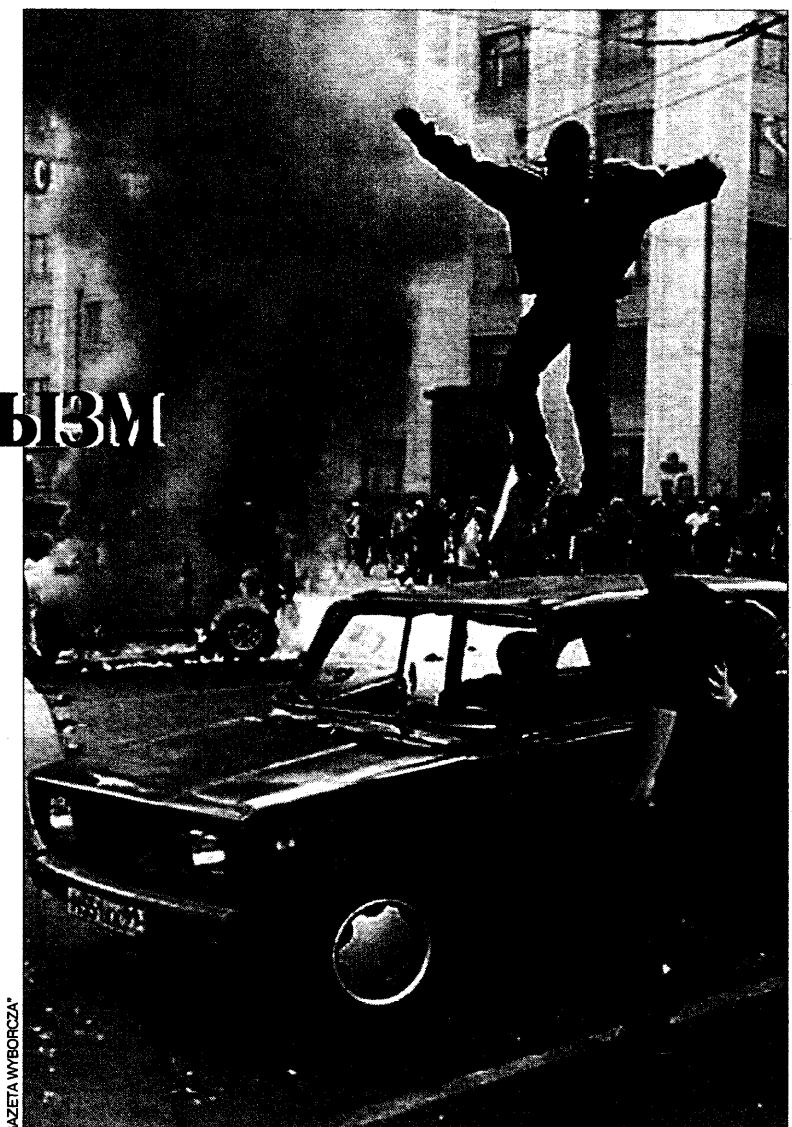
Аптываў А.Т.

камп’утарны вірус зь беларускай назвай “Пярун” сярэдняе шкоднасці

паведамленыне пра незвычайны вірус з'явілася ў Інтэрнэце 14 чэрвеня. Ён не нарушыае працы кампютарнай сістэмы, ня можа распаўсюджацца ў сетцы самастойна. Але гэта першы вірус, які заражае файлы лічбавых фатадымкаў з пашырэннем *.jpg*. Ён атрымай назыву “OW32/Perrun”.

думку пра тое, што шкоднікі стваральнікі могуць быць наскве гадоўлі. Праўда, беларускія праграмамеры якія кажуць, што ў нас на гэтаке здолыны. Так, адміністратор інфармацыйнага сэрвэру Нацыянальнага цэнтра імя Скарыны Аляксей Глушко за-значыў: “Не ўяўляю, ці мог бы гэта быць хто-небудзь зь беларусаў. Назва вірусу можа быць ангельскай і перакладацца — “праз запуск”, напрыклад”.

Хайдзі вірус і я робіцца пакуль зауважнай шкоды кампютарам, недацэнвяць яго на варта, папярэджаюць спэцыялісты “Net-work Associates”. Цяпер у стваральнікаў шкодных праграмаў з'явіўся новы шлях для праточвання на чужыя кампютары. Назва вірусу, зразумелая кожнаму беларусу, наводзіць на

GAZETA WYBORCZA

(бо спартуцьца маюць чорныя колер скурсы) ці патрыятычны (ведаюць ці ня ведаюць яны слова “Марсэльезы”) “пасыл”. Калі ж надыхацца крах, разам з камандай асмяянямі і дыскрэдытаўнымі робяцца інтэрнацыяналізм, і “Марсэльеза”. А пасольства ЗША ў Мэксікы ахоўваюць 4 тысячи паліцыянатаў.

Абсурд. Вынік — не спартовы, а палітычны — атрымліваецца такі, што заўзятар у чалавеку перамагае грамадзяніна. Але ж дзяржава — не футбольнае поле. І ёй патрэбныя грамадзяніне, а не фанаты.

Леапольд Унгер,
“Gazeta Wyborcza”

п е р а м о г а л е в ы х у Ч е х і і

Наступнік “ураду самазабойца”

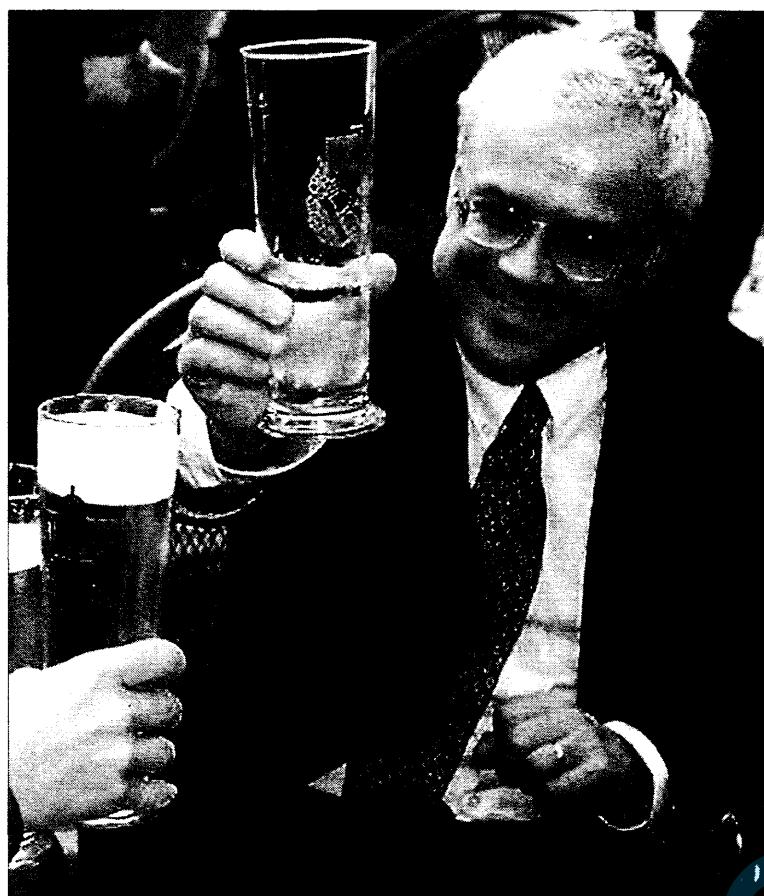
У Чехії адбыліся парлямэнція выбары, і сацыял-дэмакраты другі раз запар выигралі. Іхны лідэр Уладзімер Шпідла ў найбліжчыя дні возьмечца за стварэньне ўраду. Кансэрватары, на чале з колішнім прэм'ерам Вацлавам Клаўзам, прайграли. Трэцяе месца на выбарах нечакана атрымалі камуністы, за якіх прагласаваў амаль кожны пяты выбарац. Яўка была нізкая — 58%.

У чацьвер парлямэнт апошні раз сабраўся ў ранейшым складзе. Зьяўліўся 195 з 200 парлямэнтарыя — гэтулькі не збираліся нават падчас найважнейшых галасаванняў. У палітыкаў быў шчыльны графік. Увечары большасць зь іх сустрэліся з выбарцамі на мітынгах, якія падвялі вынік кампаніі. Камуністы запрашалі пражанаў пад помнік сьвятому Вацлаву, заступніку Чехіі. За колькі соцені мэтраў, пад помнікам Яну Гусу, сваіх прыхільнікаў чакаў старшыня парлямэнту Клаўз. Прывітаць сацыял-дэмакрату, што сабраліся ў Астраве, прыехаў польскі прэм'ер-міністар Лешак Мілер.

Другое Сараева

Правы ўрад Вацлава Клаўза сышоў у адстаўку пад канец 1997 г. у атмасфэры скандалу, звязанага з таемнымі замежнымі кантактамі ягонаі Грамадзянскай дэмакратычнай партыі (ГДП). Клаўз называе тэя падзею “другім Сараевам”, бо, калі прымалася рагшэнне пра ягону адстаўку, ён знаходзіўся зь візвітам у сталіцы Босніі й Герцагавіны.

Паўгоду, што заставаліся тады да выбараў, краінай кіраваў кабінет спэцыялістаў на чале са стар-

Лідэр сацыял-дэмакрату Уладзімер Шпідла: “П’ю за перамогу!”

зь дзявлю найбуйнейшых партый не была ў стане кіраваць самачынна. Малыя правацэнтрысцкія групоўкі не пайшли на стварэнне кааліці ні з сацыял-дэмакратамі, ні з кансэрватарамі. У сяве чаргу, зь цыўдерагаловымі камуністамі, якія ня супрацца былі займець ва ўрадзе ўсе адно красла, нікто размаўляўшы не хацеў. Каб развязаць патавую сітуацію, Клаўз і Зэман наважыліся на нябачаную раней палітычную камбінацыю. На падставе так званае апазыцыйнае дамовы, Клаўзавы кансэрватары дазволілі ўраду адносна малалікіх сацыял-дэмакрату існаваць на практыку чатырох год.

Падчас разъмеркавання міністэрскіх пасадаў у праскім Градзе Зэман акрэсліў свой кабінет як “урад самазабойца”, які стаіць перад цяжкай задачай выведу краіны з эканамічнага кризысу. “Клаўз пакінуў эканоміку ў стане “за месяц да Аргентыны”, — сцівярджае сёньня новы лідэр сацыял-дэмакрату Уладзімер Шпідла. Зэман, які паслы выбараў іде на палітычную пэнсію, выбраў яго сваім наступнікам, палічышы, што “з усіх людзей у сацыял-дэмакратіі Шпідлу найменш бракуе інтэлігентнасць”.

Экономіка хутчэй на пад’ёме

Вынікам працы Зэманавага ўраду стаўся эканамічны рост: у 2001 г. ён дасягнуў 3,6%. Рэальная даходы павялічыліся, адмысловыя льготы ўдалося прывабіць шмат замежных інвестараў. “Мы пакідаем у дзяржаўнай скарбонцы 130 млрд. крон (каля 3,6 млрд. даляраў), заробленых на прыватызацыі. Гэта гаран-

тыя, што ў новага ўраду будзе дастаткова сродкаў для рэалізацыі сваіх аўбяцанняў”, — заявіў у парлямэнце Зэман, падводзячы вынікі свайго кіравання.

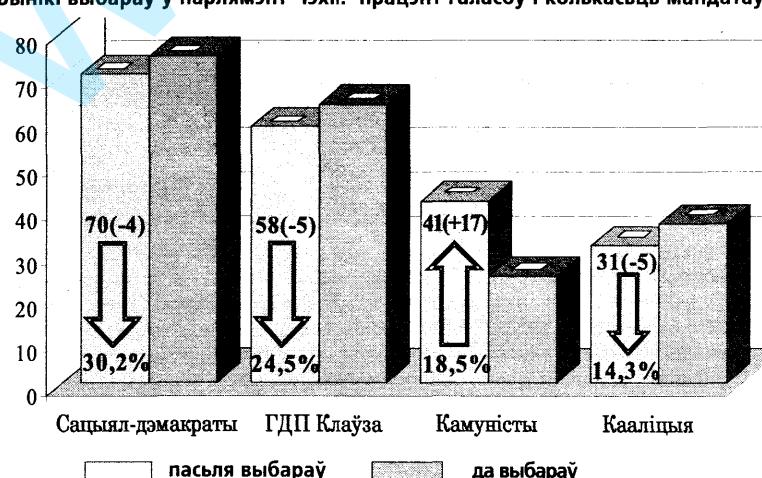
Адзінай няўдачай, якую прызнаў былы прэм'ер, стаўся рост беспрацоўія. Сярэдні яго ўзровень агулам па краіне складае каля 9%, аднак у некаторых паўночных паветах бяз працы сладзіць кожны пяты жыхар. Сыцілымі выявіліся ѹ дасягнены сацыял-дэмакрату ў баражы з каруццяй ды адмываннем брудных грошай. “Мы паразішаму застаёмся краінай, якая мусіць саромеца таго, што слюды можна прыйсці, маючы 100 мільёнаў у валізе, і купіць нейкую нерухомасць. У Чехіі таксама можна адмываньць брудныя гроши”, — прызнае Павел Рыхецкі, нядзяўні віц-прем'ер. Частку віны, аднак, ён ускладае на дэпутатаў-кансэрватараў: “Гэта іхная ўпартасць не даволіла зрабіць безнайўныя разылкі абавязковымі ў кантактах паміж фірмамі”.

Бэнэш і Тэмэлін

У замежнай палітыцы прэм'ер Зэман дасягнуў значна менш, чым у эканоміцы. Праўда, перамовы ягонага ўраду з Еўразізмам былі плённымі, але пералік мінусаў куды даўжэйшы. Пачынаецца ён з таго, што Чехія адзінай з новапрынімых сябром NATO даволі млява падтрымала аперацию ў Югаславіі. Пазней міністар замежных спраў Ян Каван разам са сваім грэцкім калегам выступіў з уласнай ініцыятывай вырашэння канфлікту ў Косаве, што было ўспрынята як праява ўнутранай апазыцыі ў Альянсе.

Яшчэ Зэманаў урад паспрыяў разладу Чехіі з суседнім Аўстрыяй і Нямеччынай у справе дэкрэтам прэзідэнта Эдварда Бэнэша. На іх падставе пасля другой сусветнай вайны жыхары Чэхаславакіі нямечкага і вугорскага паходжання былі пазбаўленыя маёнткаў і грамадзянства. Частка кансэрватыўных палітыкаў Аўстрыи, Нямеччыны і Вугоршчыны (у тым ліку Ёрг Гайдэр, Эдмунд Штойбер і Віктар Орбан) дамагаліся, каб чехі адміністыраты перад уступленнем у ЭЗ. У адказ вядомыя сваім красамоўствам Зэман, даючы інтэрвю аўстрыйскому тэлеканалу “Профіль”, называў судэцкіх немцаў “пятай калені Гітлера”.

Вынікі выбараў у парлямэнт Чехіі: працэнт галасоў і колькасць мандатаў

Гэты канфлікт паўплываў і на супрацоўніцтва Польшчы, Чехіі, Славакіі і Вугоршчыны ў рамках Вышаградзкай групы. У знак пратэсту супраць крытычных выпадаў супраць Чехіі з боку вугорскага прэм'ера, Зэман адмовіўся ад удзелу ў арганізаванай у Вугоршчыне сустэрэне прэм'ер-міністра Вышаграду. З Аўстрыяй таксама ўзыўшыя спрочка наконт атамнай электрастанцыі ў Тэмэліне, адкрыццю якой супраціўляліся многія аўстрыйцы.

100 кронаў за голас

У тыя выходныя чехі вырашалі, хоць і яны далейшага праўлення сацыял-дэмакрату ці ім больш да спадобы вяртаныне да ўлады самазакахана глаўнага Клаўза. Апошняя перадвыбарная аптытаныні грамадзкай думкі засвідчылі нязначную перавагу кіруючай каманды над правымі (адпаведна 30% і 28% прыхільнікаў). Апроч дзявлю найбуйнейшых партый, у парлямэнце таксама апініўся працтадынікі правацэнтрысцкай кааліцыі і камуністай. Для астатніх больш чым 20 груповак посьпехам было бы здаўшыць больш як 90 тысяч галасоў. Гэта дае ім права атрымліваць з дзяржбюджэту адчуўальную фінансавую падтрымку. Згодна з законам, кожная партыя, якая атрымала больш за 1,5% галасоў, можа разылічваць на 100 кроноў датациі за кожны атрыманы голас. Тым, хто перасягне 3-працэнтны парог, выплачваецца дадатковая прэмія ў 6 млн. кроноў.

Параца правых

Цяжкія хвіліны перажывае старшыня Палаты дэпутатаў Вацлав Клаўз, партыя якога здавалася найменш галасоў за ўсю гісторыю свайго існавання. Журналісты засыпаюць яго пытаннямі, ці падасыць ён цяпер, паслы паразы, у адстаўку, як абязцаў паўгоду таму. “Мы будзем пра гэта думады. Пакінніце гэта нам”, — адказвае кіраўнік праўных.

Гэтак на красавіцкіх выбараў у Вугоршчыне прайграў кансэрватор Віктар Орбан. Абодва зрабілі падобныя памылкі — занадта паверылі ў силу сваёй харызмы, а таксама ў тое, што нацыяналістычнай і антэўрапейскай рыторыкі можа мець посьпех.

Дадатковы 200 тысяч

Пра паразу можа казаць і лібральна Унія свабоды — Дэмакратычная унія, якая адкалоўлася ад Клаўзавай партыі. Ейныя кандыдаты, унесены ў сьпіс Кааліцыі, атрымалі ўсяго восем з 31 мандату.

Дадатковы 200 тысяч

Пра сапраўдны посьпех могуць казаць адно камуністы. Усе троі ас-

Уладзімер Шпідла і прэзыдэнт Чехіі Вацлав Гавал (справа)

Найпапулярнейшая сярод “малых” партый “зялёных”, ультраправыя рэспубліканцы Міраслава Сладка, а таксама Чэская нацыянал-сацыялістычнай партыя, чальцы якой у часе выбарчай кампаніі скралі мікрофон з грамадзкага тэлебачання, пратэстуючы супраць замалюга доступу да СМИ.

Перавага ў адзін голас

Калі апоўдні ў суботу паведамілі пра перамогу сацыял-дэмакрату, іхны лідэр Уладзімер Шпідла, які заменіць на пасадзе прэм'ер-міністра Мілаша Зэмана, толькі злыёту ўсыміхаўся. Першыя аптытаныні давалі ягонаі партыі разам з правасцэнтрысцкай кааліцыяй, з якой сацыял-дэмакраты зібраюцца фармаваць урад, трывалую большасць — 110 мандатаў з 200. Гэта перавага, аднак, зынікла, калі выявілася, што камуністы набралі больш галасоў, чым прадказвалі сацыёлагі. У выніку кааліцыя сацыял-дэмакрату з правасцэнтрыстамі атрымала 101 мандат. Усяго 1 “пераважны” голас!

“Нам патрэбен разумны і кампэтентны ўрад, бо перад Чехіяй у найбліжэйшыя гады будзе стаяць

ноўныя дэмакратычныя аб'яднаніні страцілі па некалькі соцені тысячаў галасоў, недобраўшы ў ніжній палаце 17 мандатаў. Камуністы ж перацягнулі на свой бок аж 200 тыс. новых выбараў у параўнанні з мінультымі выбарамі. Іхная фракцыя ў парлямэнце будзе амаль у два разы большая, чым дагэтуль. “Гэта наша агульная параза”, — прызнае сацыял-дэмакраты і праўны.

У наядзелю прэзыдэнт Гавал сустэрэў з лідэрамі партый. Камуністу ён, як заўсёды, абмінуў. “Pan Гавал на ўстане зрабіць высновы з вынікаў выбараў, але неўзабаве ён ужо на будзе прэзыдэнтам”, — пракамэнтаваў гэта Міраслаў Грабенічак, лідэр камуністаў.

“Мы можам адолець Грабенічку і ягоных калег, якія дэмагагічна падтрымліваюць у незадаволеных людзях надзею на вяртаныне да старых часоў. Тым, хто за іх галасаваў, нікто не прапанаваў нічога лепшага”, — напісаў у наядзелю Марцін Камарак, каментатар найбліжэйшага чэскага штотыднёвіка “Млада фронтніца днэс”.

Павал Бурдка

Ліцэісты паедуць да Мандэлы

Пры канцы лета каманда беларускіх школьнікаў выпраўіца ў Паўднёва-Афрыканскую Рэспубліку на міжнародную алімпіяду па геаграфіі. Трох з чатырох школьнікаў — навучэнцы Беларускага ліцэю імя Якуба Коласа. Цікава, што адзін з пераможцаў рэспубліканскай алімпіяды — хлопец, які праходзіў частку курсу сярдній школы дома, калі была зачыненая ягоная беларуская кляса.

Аўгінья Сідарчук чацверта-курсніца, Зыміцер Кожух і Алеся Ёкша — трэцякурснікі. Чатырвёрты ўдзельнік каманды — навучэнец Ліцэю БДУ.

Алеся Ёкша, вучыўся пэўны час адзін, па асобнай праграме. У 1998 г., калі кіраўніцтва школы зачыніла беларускія клясы, ён у знак пратэсту месяц не наведваў заняткаў. Пасля ўмішання гарадзкога аддзелу адукцыі сітуацыю вырашылі такім чынам:

частку ўрокаў (расейская і беларуская мовы і літаратуры, гісторыя Беларусі, замежная мова) хлопец вивучаў разам з клясай, а астатнія — па-беларуску, па асобным графіку, складзеным для яго настаўнікамі. Пасля Алеся паступіў у Нацыянальны ліцэй, дзе змог вучыцца па-беларуску разам з аднагодкамі.

Удзел у гарадзкіх, а потым і агульнанацыянальных алімпіядах па геаграфіі навучэнцы Нацыянальнага ліцэю бяруць з 1996 г. За гэты час яны 22 разы перамагалі, а выпускнікі ліцэю

Марыя Мандрык, Сяргей Куцук, Лізавета Такарэўская, Аўгінья Сідарчук нават датэрмінова сталі студэнтамі геаграфічнага факультetu БДУ. У 1999 г. Аляксей Анейчык уваходзіў у беларускую каманду на алімпіядзе ў Сэуле. Нашыя школьнікі тады занялі шостое месца.

Усё гэта — дзякуючы настаўніцам геаграфіі, завучу ліцэю Ірыне Сідарэнцы. За посьпехі ў выхаваньні дзяцей Мінадукацыі ўзнагародзіла яе званнем выдатніка адукцыі.

Пытаючыся пра сёлетні ўдзел беларускай каманды ў міжнароднай алімпіядзе пакуль яшчэ канчатковая ня вырашана. Заяўленіе Міністэрства падало са спазненінем, аднак надзея на станоўчы вынік ёсьць. Дзеля таго каб каманда беларускіх школьнікаў усё ж змагла патрапіць на алімпіяду, дырэктар ліцэю Ўладзімер Колас накіраваў ліст прэзыдэнту ПАР Нальсану Мандэлу, з просьбай паспрыяць у вырашэнні праблемы. А наву-

чэнцы, тым часам, рыхтуюцца да алімпіяды й удасканаліваюць ангельскую — адказваць давядзенча на ёй.

Апрача геаграфічнай алімпіяды, беларускія вучні будуть сёлета ўдзельніцаць ў пяцёх падобных міжнародных спаборніцтвах: па фізыцы (востраў Балі, Інданезія), па інфарматыцы (Паўднёвая Карэя), па матэматыцы (Вялікая Брытанія), па біялётгі (Латвія), па хіміі (Нідерланды).

Аркадзь Шанскі

Парарадак выезду спрошчаны

Адменены парадак, паводле якога на мяжы з Расеяй беларускія грамадзяне вымушаны былі атрымліваць пасыведчаныя на часовы ўвоз транспартных сродкаў. Цяпер яны могуць карыстацца пры ўезьдзе беларускімі рэгістрацыйнымі нумарамі.

Будзе замежны пашпарт

Неўзабаве зацьвердзяць узор замежнага пашпарту, які грамадзяне Беларусі змогуць атрымліваць у дадатак да нацыянальнага. Гэта аблегчыць жыхару ўсём, хто часта ўездаць і афармляе шмат візаў.

Грэкі не аддацуць сыр

Эўракамісія хоча абмежаваць вытворчасць сыру "Feta" тэрыторыяй Грэцыі, дзе яго вырабляюць ужо 6 тысяч год. Калі прапанову зацьвердзяць, сыр "Feta" атрымае статус геаграфічнай манаполіі, як французскі "Ракфор".

Будаўнікі забаставалі

У горадзе Скавародзіна (Расея, Амурская вобласць) аўтавызвалі бесцэрміновую галадоўку 19 будаўнікоў фэдэральнага аўтатрасы Чыта-Хабараўск. Яны патрабуюць выплаты заробку за шэсць месяцу.

Паводле Інтэрнэту

дудуць абароненя арыштанты, цалкам ізаляваныя ад астатніяга сусвету. А пазбаўленне права перапіскі, моцна нагадвае 1937 год. "Зазвычай арышт ужываліца да тых, чын віна не даказана альбо даказаная на цалкам, каб чалавек ня мог апраўдацца", — лічыць Уладзімер Краўчанка, кіраўнік Магілёўскай філіі Беларускага Хельсынскага камітэту.

Да 2003 г. такія дамы з'явіліся ў кожным абласным цэнтры краіны.

Б.Т.

Паўгоду бяз права перапіскі

18 чэрвеня ў Магілёве адчыніўся першы ў Беларусі арыштны дом. Эта асобны будынак, разылічаны на 170 месцаў, сядзець у ім будуць тыя, каму суд даў да 6 месцаў арышту.

Згодна з новым заканадаўствам, да такога пакарання можуць прысуджацца асобы, якія зъдзейснілі няцяжкія злачынствы. Рэжым утрымання ў арыштным доме прыбраўнаваны да камэрнага турэмнага. Аднак, у адрозненіні ад калёніі, чалавек тут ізаляваны ад зносінаў са

Пытаныне — адказ

У рэдакцыю "НН" з'явіўся чытальник з Слуцку: хлопцу споўнілася 16 гадоў, ён атрымлівае пашпарт і хоча, каб там была запісана беларуская форма ягонага імя — Зыміцер. А ў пашпартным стаде не дазваляюць.

Множацца шэраг Алеся і Аўгінаў, Паўлінаў і Арынаў... Аднак у пашпартах мы па-ранейшаму застаемся Аляксандрам, Яўгеніям, Ірынамі. Калі ж нехта захоча мець у дакументах наўмаліную беларускую форму, даўдзіца пісаць заяўку ў ЗАГС і абрэгунтоўваць прычыну... замены імя. Для чыноўнікаў Зыміцер і

злачынным асяродзьдзем, дыў рэжым больш жорсткі: забароненія перапіскі, перадачы, сустэречы са сваякамі.

У часе адкрыцця арыштнага дому міністар унутраных спраў Уладзімер Навумаў сказаў, што новая форма пакарання мае перш за ёсцे прафіляктычныя характеристы. Рэжым, дазваляе чалавеку за кароткі час перагледзець жыцьцё, усьвядоміць сваю віну і выпраўіцца. Праваабаронцы ж бацаць у жорсткім рэжыме ўтрымання спробу барацьбы з іншадумствам, непакояцца, ці бу-

Як "Зъмяніць імя"

Дзымітры, Міхал і Міхайл — розныя імёны. Спасылаюцца яны пры гэтым на "Слоўнік асабовых імянаў" Уладзімера Сарокі, выдадзены ў 2000 г. выдавецтвам "Тэсэй".

Заменім імя мусіць абрэгунтоўвацца "важкім прычынам", якія б пераканалі чыноўнікаў. "На-прыклад, немілагучнасцю", — патлумачылі ў Маскоўскім ЗАГСе Менску. Жаданье мець традыцыйную беларускую форму імя чыноўніка ЗАГСу мусіць пальчиць важкай прычынай. Галоў-

нае — не здавацца і пераканаць іх у гэтым. Свае довады можна падмацаваць вытрымкамі з наступных слоўнікаў: Альгерд Чыж. Беларускі іменынік (1998), Васіль Шур. Беларускі ўласны імянік (1998), Сымон Барыс. Беларускі імянік: Дапаможнік для маладых бацькоў (2001)

Пэўна ж, такай "цяжкай артылерый" можна будзе прабіць мур чынавенскага нелюбові да пераменаў.

А.П.

Ахвяры Цзян Цзэмінія

Сярод затрыманых у Вільні прыхільнікаў свабоды Тыбету — аўтарка "НН"

"Літва скача пад кітайскую дудку", "Візит кітайскага кіраўніка — нагода ўжыць сілу супраць мірных грамадзянаў", "Падчас візіту гасцей Вільня ператварылася ў вайсковую зону" — этакі газэтныя загалоўкі суправаджалі першы афіцыйны візіт у Літву кіраўніка Кітаю Цзян Цзэмінія.

Віленчукоў абурыла тое, што па дарогах кожныя 50 метраў стаялі паліцыяны, над Вільній увесе дзені кружлялі гелікоптэры, а паліцыя затрымлівала прыхільнікаў свабоды Тыбету — пераважна прадстаўнікоў літоўскай культурнай эліты. У Віленскім аэрапорце 20 чалавек спрабавалі мірна выказаць свой пратэст супраць палітыкі Кітаю ў Тыбэце, але былі затрыманы. Сыягі Тыбету паліцыяны ў іх адабраўлі. Палову пікетоўшчыкаў адвезылі ў пастарунак, а решту прымусілі сесьці на зямлю, каб іх не было відаць з машыны, якая везла кітайскага прэзыдэнта.

Побач з прэзыдэнцкім палацам таксама разагналі мірны пікет, а людзей трымалі ў "вакансіях" ўвесе час, пакуль Цзян Цзэмін быў у будынку.

Сярод затрыманых — некалькі прыхільнікаў руху "Falun Gong", забароненага ў Кітаі, — архітэктар Робэртас Мажэйкас і пісменніца Юрга Іванаўскайте,

твторы якой друкаваліся ў "НН". Яна некалькі разоў наведвала Тыбет, была адной з ініцыятарак леташняга прыезды ў Літву Далай-Ламы. Апошняя кніга Юрія прысьвячаная Тыбету і распавядае яи толькі пра традыцыйную і культуру краю, але і пра жорсткую акупацыйную палітыку Кітаю. Афіцыйная ж Вільня прызнае Тыбет часткай Кітаю.

Для Літвы візіт Цзян Цзэмінія істотны найперш з эканамічных прычынай: Літва спадзяецаца на кітайскім рынку, і падзенне курсу даляру спрыяе гэтаму. Пакуль экспарт кітайскіх тавараў у Літву значна перавышае імпорт літоўскай прадукцыі ў Кітаі.

Кіраўнік Кітаю прыбыў ў Вільню з Ісландыі, папярэдне наведаўшы таксама Латвию і Эстонію. Паводле неафіцыйных звестак, Кітай запатрабаваў, каб прафілактычнай акупацыйной палітыкі Кітаю. Афіцыйная ж Вільня прызнае Тыбет часткай Кітаю.

Для Літвы візіт Цзян Цзэмінія істотны найперш з эканамічных прычынай: Літва спадзяецаца на кітайскім рынку, і падзенне курсу даляру спрыяе гэтаму. Пакуль экспорт кітайскіх тавараў у Літву значна перавышае імпорт літоўскай прадукцыі ў Кітаі.

Цяперашні скандал, ды яшчэ падчас перадвыбарчай кампаніі, дае някепскія магчымасці палітыкам. Старшыня Сойму Артурас Паўласкас, які другі раз выстаўляе сваю кандыдатуру на выбарах прэзыдэнта, заявіў, што ўрад высыветліць, хто аддаў загад затрымліваць мірных пікетоўшчыкаў, бо "правы чалавека ў Літве важнейшыя за ёсць".

Апазыцыя (партыя кансерватораў) запатрабавала ў Сойме выклікаць на паседжанне міністра ўнутраных спраў, каб ён даў тлумачэнні. Прэзыдэнт Літвы Валдас Адамкус паведаміў, што чакае вынікаў службовага рассылдання ў Міністэрстве ўнутраных спраў і што паліцыя павінна прасіць прабачэння ў пачырпелых.

Таяцца Пожыяд, Вільня

Анатол Цыхун, заслужаны настаўнік Беларусі: "На старонках газеты з'яўлішаца артыкулы не адных і тых жа аўтараў, але і многіх чытачоў, якія ў сваіх малярствах пішуць не толькі аб сваіх жыццёвых праблемах, але і іншых людзей, аб лёсі беларускай мовы, якай да гэтага часу знаходзіцца ў загоне. Мне беларускаму, вельмі шкада, што яна знаходзіцца ў такім становішчы і надывае незалежнасць. У далейшым застаюся на толькі чытачам і падлічкамі штотыднёвіка, але і буду супрацоўнічаць з ім. Хоць з трауні мне пашоў 93-і год, але да гэтага часу свае здольнасці да творчай працы я захаваў".

Фота Ілья Барысава

RADIO FREE EUROPE
RADIO LIBERTY

БЕЛАРУСКАЯ СЛУЖБА
РАДЫЁ СВАБОДА

Новыя хвалі ў частоты ад 31 сакавіка 2002:

18:00 - 20:00	9565 кГц (31 м)	22:00 - 24:00	9530 кГц (31 м)
11725 кГц (25 м)	9750 кГц (31 м)	11865 кГц (25 м)	
15215 кГц (19 м)	11730 кГц (25 м)	7295 кГц (41 м)	
На сярэдніх хвалах частота — 612 кГц	На с/хвалах частоты — 612 і 1188 кГц	9635 кГц (31 м)	
20:00 - 22:00	7190 кГц (41 м)	06:00 - 08:00	6170 кГц (49 м)</

8 ПРАГРАМА ТВ 3 24 ДА 30 ЧЭРВЕНИЯ

Наша Ніва [23] 21 чэрвень 2002

**24 ПАНЯДЗЕЛАК,
ЧЭРВЕНИЯ****БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.25 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь! Перадача з Гомелю.
9.15, 17.00 "Сышчыкі". Сэрыял.
10.05 Арсна.
10.45 Тэлебарометар. Прагноз надвор'я.
11.00, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 "Славянскі базар у Віцебску – 2001". Выбранае.
13.05 Кінапазама "Сібірыяды". 1-я сэрыя.
14.15 Тэлевізійны Дом кіно. Мастакіо Александр Верашчагін.
14.45 Слова мітрапаліту Філарэта на Сёмху (Пляцізясянты). Дзень сьвятога духа.
15.20 Маст. фільм "Галівудзкое сафары".
16.45 Мультфільм "Сінявочка".
18.25 Зона Ікс.
18.35 Драма "Дзяўчына на мосьце".
20.05 Галубоё пытаньне.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
22.45 Стадыён. Футбол.
23.40 Сэрыял "Грамадзянін начальнік".

СТВ

6.00, 16.45 Меншчына. Людзі, падзея, факты.
6.35, 0.35 "Віртуальны съвет".
6.45 "Паўэр рэйнджэр", ці Магутныя рэйнджеры". Тэлесэрыял.
7.10, 14.50 Мультфільмы "Прыгоды Папіруса", "Вуншпунш", "Інспектар Гадзіт".
8.30 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё сталіцы.
8.45 Драма "Сымерць сярод айсбергай".
11.00 "168 гадзін".
12.00 Навіны сусветнай шоў-індустрыі.
12.30 Канал історыі: "Асама бэн Ладан – дзяяла Алаха". Дақ. фільм.
13.30, 16.30, 19.00, 23.55 "24 гадзіны".
13.45 "Забойная сіла". Тэлесэрыял.
14.05 "Паўэр рэйнджэр", ці Магутныя рэйнджеры". Тэлесэрыял.
17.00 "Яга, цёмная страсьць".
18.00 "Відавочца".
18.30 "СТВ-спорт".
18.50 "Тэма дня".
19.15 Фестываль газеты "Менскі кур'ер".
21.00 Драматычны трэйлер "Пагоня".
0.10 Футбольны кур'ер.
0.45 Навіны СНД.
1.00 Музыка на СТВ.

8 канал

17.30 Мультфільм "Том і Джэры".

17.35 "Простае пытаньне".

17.45 Сэрыял "Масад".
18.30 Сэрыял "Зоркавы шлях".
20.40 Тэлекрама.
20.45 "Вечарница".
21.00 "Сымеяртнае рызыка". "Паліванье на "Бісмарка".
21.30 Маст. фільм "Жанчына бяз праўлаў".

АНТ

16.00 Вялікае мыціцé.
17.00 Вячэрняя навіны.
17.25 Чакай мяне.
18.20 Георг Віцэн у камэдыі "Алякун".
20.00 Час.
20.35 "Слабае звязано".
21.25 Незалежнае расыследаваньне.
22.00 Сэрыял "Кітайскі гарадавы".
23.00 Начны "Час".
23.30 Дзэнінкі Маскоўскага кінафестываля.
23.40 Эрык Робэртс у баевіку "16-ы аддзел".

РТР

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 Весткі тэднікі.
9.05 Ток-шоў "Побач з тэбой".
10.20 Кінагісторыя Глеба Скараходава.
21.00 Драматычны трэйлер "Пагоня".
10.30 Маст. фільм "Мачаха".
16.20 "Саюз быўшых". Дақ. фільм "Узбекістан".
17.05, 19.35, 22.20 Весткі – Москва.
17.50 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
18.50 Дабранач, дзеці!
19.55 Сэрыял "Агенцтва НЛС".

20.55 Дээтктыў "Пуаро Агаты Крысыці. Прыгода з танным кват-рай".
22.00 Весткі – Падрабязнасці.
22.30 "Дзяжурны па краіне". Mixain Жванецкі.
23.20 Да юбілею рэжысёра Карэна Шахназара. Маст. фільм "Горад Эзро".
1.25 Дзяжурная часць.

Культура

9.15 Маргія кіно.
16.45 "Зачараўаны законам".
Дак. сэрыял.
10.20 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!" Мультфільм.
10.45 Тым часам.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны куль-туры.
11.40 "Прыгоды Болека і Лёлека".
Мультфільм.
11.50 Разам з Фафалем.
12.05 "Шыльная брама".
12.20 "Падарожжа у часе". М.Горкі. "Дачнікі". Запіс 1980 г.
12.55 П.Дзюка. "Вучань чарадзея".
Дыржар М.Кац.
13.15 "Урокі расейскай". І.Бунін. "Цём-ная прысады". Чытае Ала Дзямідава.
13.30 "Буднікі". Тэлесэрыял.
14.30 Alma Mater.
15.10 Заключны гала-канцэрт XIII Фэ-стывалю дзіцячай творчасці "На-дзен".
15.50 "Архангельская навэлы".
Мультфільм.
19.40 Сэрыял "Сылед ваўкалака". 1-я

16.05 "Цыгаты з жыцьця".
17.15 "Расейскія напевы". Мульт-фільм.
17.50 "Век Расейскага музею".
18.15 Век палёту: віражы і лёсы.
18.40 Сінаграма.
19.10 "Рэкс".
19.30 "Час музыкі". К.Абадо, А.Ге-оргій, С.Ларын у канцэртнай прагра-ме "Італьянская ноч".
20.30 Да 65-годдзя Альбрэтара Філо-зава. С.Злотніка. "Прышоў муху-на да жанчыны". Спектакль тэатру "Школа сучаснай песьі" (1990). Рэжы-сэр А.Райхельгауз.
22.30 "Вакзал мары".
23.25 "Начны палёт".

НТВ

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 23.00 Сέньня.
7.10, 7.35 Раніца на НТВ.
7.50 Сэрыял "Дзальная пара".
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Надоёчы".
10.35 Лялькі.
11.20, 14.40, 17.40 Крымінал.
11.35 Дээтктыў "Шэрлак Холмз і доктар Ватсан".
13.05 Ток-шоў "Прынцып "Даміно".
15.30 Маст. фільм "Гараны сънег".
15.50 Разам з Фафалем.
16.00 Сінаграма.
16.20 "Лінія жыцьця". Даніл Гранін.
17.00 "Лінія жыцьця".
17.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны куль-туры.
17.50 "Палацавыя тайны". "Каханкі князёў Түркестанаў".
18.15 Век палёту: віражы і лёсы.
18.45 "Партытуры не гараць".
19.15 "Дарослы малады Альбрэарт Філоуз".
19.55 "Пасьведчаньне на права жыхарства". Маст. фільм.
21.25 "Што рабіць?".
22.20 "Больш, чым каханье".
23.25 "Начны палёт".

НТВ

7.00, 7.30, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 23.00 Сέньня.
7.10, 7.35 Раніца на НТВ.
7.50 "Паліцайскія. Разам з банды-тамі". Вострасюжэнты фільм.
9.20 Надвор'е на заўтра.
9.25 "Увага. Вышук!". "Валагодзкі ўдаў".
10.10 "Расыліннае жыцьцё".
10.50 Смачныя гісторыі.
11.20, 14.40, 17.40 Крымінал.
11.35 Дээтктыў "Шэрлак Холмз і доктар Ватсан". Фільм 2-і. "Крыва-вы надпіс".

13.05 Ток-шоў "Прынцып "Даміно".
15.30, 19.40 Сэрыял "Сылед ваў-кала-ка".
16.40 Баявік "Брудная работа".
18.00, 21.00 "Сέньня" з Пятром Марчанкам.
18.30, 23.20 Сэрыял "Вуліцы разыбітых ліхтароў". 4-я сэрыя.
21.35 Герой дня.
21.55 "Хуткая дапамога-3". Сэрыял.
0.15 "О, шчасліўчыкі".

Эўрапорт

9.30, 12.30, 20.00, 23.00, 20.00 Чэмпіянат свету па футbole: агляд днія.
10.30, 11.10 Тэніс. Турнір WTA Херт-генбош. Паўтор.
13.30 Лёгкая атлетыка, Кубак Эўропы.
16.30, 0.45 Футбол. Клясыка ЧС. Паўтор.
21.00 Лёгкая атлетыка, Кубак Эўропы, Англія, агляд.
1.45, 3.15 Кубак азіяцкай культуры. Паўтор.

**25 АЎТОРАК,
ЧЭРВЕНИЯ****БТ**

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 18.00, 18.20, 23.35 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 "Сышчыкі". Сэрыял.
10.10 "Навальнічныя камяні".
10.35 "Сільвія, душа" Фальклёр-на-калектывы Карапіцкага рагуён.
11.00, 21.50 "Сямейная повязі". Сэрыял.
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Кінапазама "Сібірыяды". 2-я сэрыя.
14.20 Футбол. Чэмпіянат свету. 1/2 фіналу. Трансляцыя з Паднебеснай Карэї.
16.30 "Пачын" цудаў".
16.40 "5x5".
18.25 Зона Ікс.
18.35 "Наша спадчына". Палац Валовічай у Свяцяцку.
18.55 "Віктар Шольхер". Маст. фільм.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
22.45 Спорт-кур'ер. Футбол.

СТВ

канал.
22.45 Спорт-кур'ер. Футбол.
23.05 Плянта АРТ.
23.55 Дээтктыўны сэрыял "Гра-мадзянін начальнік".

АНТ

16.00 "Паўэр рэйнджэр", ці Магутныя рэйнджеры". Тэлесэрыял.

16.30, 19.00, 23.05 "24 гадзіны".
16.45 Меншчына. Людзі, падзея, факты.
17.00 "Яга, цёмная страсьць".
18.00 "Відавочца".
18.35, 19.45 "СТВ-спорт".
18.40 "Віртуальны съвет".
18.50 "Тэма дня".
19.15 "Добры вечар, маленькі...".
19.30 "Закон і крымінал".
20.05 "Запрашаем паскардзіцца".
20.15 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё сталіцы.
20.30 "Пакуль гарысы съвешка...".
21.00 Мэдлірама "Пасльня сэксу".
23.20 Фільм жахай "Мумія".
1.00 Навіны СНД.
1.15 Музыка на СТВ.

РТР

8.00, 10.00, 16.00, 19.00 Весткі.
8.10 Дыялёгі пра жывёл.
9.00 Тэлесэрыял "Вечны покліч".
10.20 Эрык Робэртс у трэйлеры "Зона турбулентнасці".
10.35 "Фірменны рэцэнт". Сэрыял.
11.30 Навіны съвету па футbole: агляд днія.
12.00 "Лінія жыцьця".
13.15 "Урокі расейскай". І.Бунін.
13.30 Дзэнінкі Маскоўскага кінафестываля.
14.30 Ток-шоў "Наўзгадаг".
14.50 Сэрыял "Геніі".
17.05, 19.35, 22.20 Весткі – Москва.

пusta".
20.40 К-відэа. "Топ-8".
20.45 "Вечарница".
21.00 Гурман-клюб.
21.30 Містычны трэйлер "Дом з прыядамі-2".

Культура

9.15 Графаман.
9.40, 16.35 "Зачараўаны законам".
Дак. сэрыял.
10.35 "Ох, ужо гэтыя дзеткі!"
Мультфільм.
10.50 "Сфэры".
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны куль-туры.
11.40 "Прыгоды Болека і Лёлека".
Мультфільм.
11.50 Разам з Фафалем.
12.20 "Лінія жыцьця". Даніл Гранін.
13.15 "Урокі расейскай". І.Бунін.
13.30 Дзэнінкі чэмпіянату свету па футbole: агляд днія.
14.30 Бальвік "16-ы аддзел".
14.50 Сэрыял "Агенцтва НЛС".
15.50 Дээтктыў "Пуаро Агаты Крысыці. Прыгоды зоркі Захаду".
22.00 Весткі – Падрабязнасці.
22.30 Клуб снэтараў.
23.15 Маст. фільм "Халоднае лета піядзісязі трэціга...".
1.25 Дзэнінкі чэмпіянату свету па футbole: агляд днія.
2.00 "Хто хоча стаць мільянерам?"
22.00 Сэрыял "Кітайскі гарадавы".
23.00 Начны "Час".
23.30 Дзэнінкі Маскоўскага кінафестываля.
23.40 Бальвік "Ахойнік для дачкі".
23.50 Драма "Віва, Сапата!".
1.45 Навіны СНД.

Культура

15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
15.10 "Прыгоды Гекльбэры Фіна". Тэлесэрыял.
15.35 "Машанка і мядзьведзь", "Ляс-ная хроніка". Мультфільмы.
16.05 "Ноу-хау".

РТР

7.00, 8.00, 10.00, 16.30, 19.00 Весткі.
8.10 Вакол свету.
9.00 Тэлесэрыял "Вечны покліч".
10.20 Камэдзя "будыцце майму мухам".
16.20 "Саюз быўшых". Дақ. фільм "беларус".
17.05, 19.35, 22.20 Весткі – Москва.
17.50 "Камісар Рэкс". Тэлесэрыял.
18.50 Дабранач, дзеці!

АНТ

17.30. Мультфільм "Бэтмэн і су-п

Наша Ніва [23] 21 чэрвень 2002

ПРАГРАМА ТВ З 24 ДА 30 ЧЭРВЕНЯ

9

28 ПЯТНІЦА, ЧЭРВЕНЯ

БТ

6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.35 Навіны.
6.10, 7.10, 8.10 Добрай раніцы, Беларусь!
9.15, 17.00 "Сышыкі". Сэрыял. Заключчна сэрыя.
10.05, 15.45 "Навальнічны камяні".
10.30, 22.05 Дэтэктыўны сэрыял "Атрад па барацьбе з мафій" (Гішпанія) - 1-я сэрыя.
12.20 Добры дзень, Беларусь!
13.05 Да 120-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы. "Пашачыце, па сонца". Тэлеспектакль (1964 г.).
14.00 Сад мары.
14.30 Так сэрыял "Блакітная бездань".
15.20 "Апошняя рэзэрвация". Мультсэрыял.
16.10 "Пяць цудаў".
16.20 "5x5".
18.25 Зона Ікс.
18.35 Сьвет і мы.
18.55 Мэлядрама "Навучыся танцаваць".
20.15 Парлямэнці весьнік.
20.40 Калыханка.
21.00 Панарама. Інфармацыйны канал.
21.50 Спорт-кур'ер. Футбол.
23.50 Каралеускае паліяванье.

0.20 Трылер "Шаманы пустыні" (ЗША).

СТВ

6.00, 16.45 Меншчына. Людзі, падзеі, факты.
6.20, 19.30 "Віртуальны съвет".
6.30, 19.40 Навіны СНД.
6.45, 16.05 "Паўэр рэйндэрэз, ці Магутны рэйндэрэз".
7.10, 14.50 Мультфільмы "Прыгодаў Папіруса", "Вуншпунш", "Інспектар Гаджэт".
8.30, 18.30 "Аўтапанарама".
8.45 Драма "Лета гвалту".
11.00, 18.50 "Тэма дня".
11.10, 18.45 "СТВ-спорт".
11.25 "Сьнеданьне з Лікам".
11.30 "Сямейнае кіно з калекцыі "Halmak": "Арабскія прыгоды".
12.30 Канал гісторыі: "Ударныя малахай". Дак. фільм.
13.30, 16.30, 19.00, 23.10 "24 гадзіны".
13.45 "Забойная сіла". Тэлесэрыял.
17.00 "Ляга, чэмная страсьць".
18.00 "Добры дзень, доктар!".
18.15 "Фільм, фільм, фільм".
19.15 "Добры вечар, маленкі...".
20.00 Кіно: "Руины страляюць...", 3-я сэрыя.
21.00 Трылер "Прынцып даміно".
23.25 Камэдыя "Пацучына логава".
1.20 Музыка на СТВ.

8 канал

17.30 Мультфільм "Скарбы затануальных караблёў".
17.45 Сэрыял "Масад".

падзеі, факты.
6.15 Канал гісторыі: "Рытуалы У гасціцах у Тофіка".
7.30 Мультфільмы "Русалачка", "Цік – герой", "Джын-Джын з краіні Пандаленд", "Грыфіны".
10.00 "СТВ-спорт".
10.15 "Аўтапанарама".
10.35 "Сьнеданьне з Лікам".
11.00 "Пароль – Вечнасць".
12.00 "Дзіўныя людзі". Дак. фільм.
12.30 "Прафесія, якую ты выбиравеш".
12.45 Маст. фільм "Залатая баба".
14.25 "Відавочца".
15.05 "Разам".
15.25 "Закон і крымінал".
15.40 "Партрэт у інтэр'еры".
16.00 "Чарапашкі ніндзя: новая мутацыя".
16.55 "Сямейнае кіно з калекцыі "Halmak": "Падарожжа да цэнтру Зямлі".
18.00 "Рамонт".
18.15 "Радыёкропка".
18.50 "Тры хіты у Алькатрасе".
19.20 "Гадзіна пік".
20.20 Дакумэнтальны фільм.
20.45 Трылер "Забойства ў дзень вясельля".
23.05 Музыка на СТВ.
23.20 "Мутанты Ікс".
0.20 "Навіны сусветнай шоў-індустріі".
23.50 Беларуская дваццатка.
0.15 Дэтэктыўны сэрыял "Камісар Шыманскі".

СТВ

6.00, 18.35 Меншчына. Людзі,

падзеі, факты.
6.15 Канал гісторыі: "Ударныя малахай". Дак. фільм.
7.15 "У гасціцах у Тофіка".
7.30 Мультфільмы "Русалачка", "Цік – герой", "Джын-Джын з краіні Пандаленд".
9.00 "Тры хіты у Алькатрасе".
9.30 "Гадзіна пік".
10.45 "Радыёкропка".
11.00 "Мутанты Ікс". Тэлесэрыял.
12.00 "Сьнеданьне з Лікам".
12.25 "Разам".
12.45 Камэдыя "Афэрысты".
14.30 "24". Гісторыі.
14.45 "Відавочца".
15.20 "Агентства".
16.00 "Чарапашкі ніндзя: новая мутацыя". Тэлесэрыял.
16.55 "Сямейнае кіно з калекцыі "Halmak": "Падарожжа да цэнтру Зямлі".
18.10 "Добры дзень, доктар!".
18.25 "Партрэт у інтэр'ери".
18.40 "Аўтапанарама".
19.00 "168 гадзін".
20.00 "Пакуль гарыць съвачка...".
20.30 "Запрашаем паскардзіці".
20.40 "Арт-экспрэс". Культурнае жыццё стаўпцы.
21.00 Маст. фільм "Злавесны месеці".
22.50 Музыка на СТВ.
23.05 "Сакрэтныя матэрніялі".
0.05 "Дзіўныя гісторыі". Тэлесэрыял.
23.35 Тэлевізійны Дом кіно. Міжнародныя кінафестываль "Зала-тэатр Віязы".
0.00 Сэрыял "VIP" (ЗША).

8 канал

15.00 "У госьці да казкі". "Дарога на Эльдарада".
16.30 "Эўропа сέньня".

18.30 Тэлекрама.
18.45 Сэрыял "Зоркавы шлях".
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Майстэрства жыцця".
21.15 Баявік "Сонца, якое ўзыходзіць".

АНТ

8.00, 11.00 Навіны.
8.15, 17.25 "Сямейная повязі". Сэрыял.
9.10 Дэтэктыў "Шах каралеве брыльянтаў".
16.00 Вялікае мыцьцё.
17.00 Вячэрнія навіны.
18.25 Дакумэнтальны дэтэктыў "Чорны перадзел". Справа 2002 г.

PTP

19.00 Поль чудаў.
20.00 Час.
20.35 "Нашы навіны".
21.00 "Расейская рулетка".
21.50 "Форс-мажор".
22.20 "Іншы час".
23.05 Дзэйнінг Маскоўская кінафестываль.

АНТ

19.15 "Рамантыка рамансу".
9.40 "Клерк – Міністар – Прэзыдэнт". Дак. фільм.
10.30 "Ох, ужо гэтыя дзецікі! Мультсэрыял.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.40 "Прыгоды Болека і Лёлека". Мультфільм.
11.50 Разам з Фафалем.
12.05 Чым жыве Расея.
12.20 "Культурная рэвалюцыя".
13.15 "Урокі расейскай". І.Бунін.
13.40 "Прыгоды Гекльбэры Фіна". Тэлесэрыял.
13.30 "Порт". Тэлесэрыял.
14.20 Жывое дрэва рамастэва.
14.30 Архітэктурная галерэя.
14.45 Улада факту.
15.10 "Прыгоды Гекльбэры Фіна". Тэлесэрыял.
15.40 "Футбольная зоркі", "38 палугаў". Мультфільмы.
16.05 Сэнсацыя! Сэнсацыя?
16.35 "Авакум". Дак. фільм.
17.50 "Хто там...".
18.15 Век палету: віражы і лёсы.
18.45 "Царская ложа".
19.30 "Спадарожнік". Маст. фільм.

19.35 Мясцовы час. Весткі – Масква.
19.55 Вострасюжэнты фільм "Гангстэры ў ажыні".
22.35 Маст. фільм "Сем год у Тыбее".

Культура

9.15 "Рамантыка рамансу".
9.40 "Клерк – Міністар – Прэзыдэнт". Дак. фільм.
10.30 "Ох, ужо гэтыя дзецікі! Мультсэрыял.
11.30, 15.00, 17.30, 23.00 Навіны культуры.
11.40 "Прыгоды Болека і Лёлека". Мультфільм.
11.50 Разам з Фафалем.
12.05 Чым жыве Расея.
12.20 "Культурная рэвалюцыя".
13.15 "Урокі расейскай". І.Бунін.
13.40 "Прыгоды Гекльбэры Фіна". Тэлесэрыял.
13.30 "Порт". Тэлесэрыял.
14.20 Жывое дрэва рамастэва.
14.30 Архітэктурная галерэя.
14.45 Улада факту.
15.10 "Прыгоды Гекльбэры Фіна". Тэлесэрыял.
15.40 "Футбольная зоркі", "38 палугаў". Мультфільмы.
16.05 Сэнсацыя! Сэнсацыя?
16.35 "Авакум". Дак. фільм.
17.50 "Хто там...".
18.15 Век палету: віражы і лёсы.
18.45 "Царская ложа".
19.30 "Спадарожнік". Маст. фільм.

20.50 ХХIV Маскоўскі кінафестываль. Спэцвыпускані.

21.20 Блеск-клуб.

22.00 "Падзеные дому Ашэраў".

Маст. фільм з цыклу "Таямнічыя гісторыі Эдгара Алана По".

23.25 "Джазафрэнія".

HTB

7.00, 7.30, 9.30, 11.00, 13.00, 15.00 Сέньня.
7.10, 7.35 Раніца на HTB.

7.50 "Паліцэйскія Ахвяра дэмант".

9.20 Надвор'е на заўтра.

9.25 Зусім сакрэты.

10.20 "Я пахадама сымяротніка".

11.20, 14.40, 17.40 Крымінал.

11.35 Дэтэктыў "Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсан". Фільм 3-і. "Палаіванье на тыгра".

13.05 "Працяг будзе...".

14.00 Пэлпсы-чарт.

15.30 Сэрыял "Сылед вайкалака".

16.40 "Увага. Вышук!" Закулісныя тайны.

18.00, 21.00 "Сέньня" з Пятром Марчанкам.

18.40 "Свабода слова".

20.10 "Крыміナルна Расея". Чорная стужка".

21.30 Прэм'ера. Камэдыя "Ведзьма з Бэрлін".

23.20 "Усе адразу!".

23.55 Кіно не для ўсіх. Валеры Рубінчык. "Марія ліва".

7.00 Навіны бізнесу.

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 16.00, 17.00, 18.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 0.00, 2.00, 6.00 Сусветныя наўні.

23.30, 1.30 Міжнародны бізнес на гэтым тадыні.

9.30, 23.00 Міжнародныя карэспандэнты.

10.30, 20.30 Эўропа знутры.

11.00, 4.00 Лары Кінг.

12.30, 14.30, 17.30, 0.30 Навіны спорту.

13.30, 5.00 Музычны пакой.

15.30, 6.30 Дыпламатычная ліцэнзія.

16.30 Людзі ў навінах.

18.30 Гольф плюс.

19.30 Афрыка знутры.

21.30 Незвычайні бізнес.

22.30 Пытаныне – адказ. Выбранае.

2.30 Next@CNN.

5.30 Ваша здароўе.

9.30 Сучасныя гісторыі.

13.35 Падарожнікі натуралисті.

14.25 Свая гульня.

15.25 "Па дарозе да Бога". Прафесія – рэпарцёр.

15.50 "Працяг будзе...".

16.55 "Заточаныя зубы". Сэрыял "Невядомая планета".

18.45 Дэтэктыў "Палаіванье на Папялушку".

19.55 Баявік "Пацучыны кут".

21.50 Прафесійны бокс. Супэрбой. Рой Джонс-мал. супраць Глены Кэлі.

22.45 "Сярэбранные мяձызведы". Бэрлінскага кінафестывалю. Эратычнае драма "Мужчына майго жыцця".

18.30 Футбол: Легенды ЧС. 1986–98. Паўтор.
<div data-bbox="643

Анатоль Кудравец: Мне спадабаўся гэты Пуцін

Не раўнуючы як тады, калі абяцаў мачыць чачэнцаў у сарцірах

Гутарка з пісьменыкам Анатолем Кудраўцом, былым галоўным рэдактарам часопісу "Нёман" (1978—1997), пра бягучую палітычную ситуацыю і захоп лукашыстамі літаратурных пэрыёдыкаў.

"НН": Як Вы ацэньваеце апошня заявы Пуціна адносна беларуска-расейскай інтэграцыі?

Анатоль Кудравец: Мне спадабаўся гэты Пуцін. Спадабаўся сваёй страсцю, адкрытасцю, нават злосцю. Я другі раз бачу Пуціна такім шчырым і такім адкрытым. Першы раз гэта было ў яго, калі ён гаварыў пра Чачэнію. Маўляў, мы гэтых чачэнцаў будзем мачыць у сарцірах і гэта далей. "Мачэнне" працягваеца. Праўда, я ня ведаю, якую выгаду з гэтага мае чачэнскі народ, больш таго, я ведаю, што ня выгаду, а бяду ён мае. Ня ведаю, якую выгаду мае расейскі народ. Але Пуцін трывмаецца сваіх словаў і сваіх палітыку вядзе да канца. І вось цяпер — другі выпадак, калі ён сказаў пра наш як быццам брацкі, як быццам ледзь не падпісаны саюз. І яго слова пра катлеты і мухаў, і тое, як яны былі прамоўленыя, і тое, каму яны былі адрасаваныя, — усё гэта сведчыць, што Пуцін разглазаваўся і сказаў, што думаў. А мог бы сказаць гэта намогна рабней. Тады мо гэта было б ня так нечакана. Дапусцім, каб ён сказаў нешта такое перад нашымі прэзыдэнткімі выбарамі...

Вось жа: катлеты і мухі. Якія катлеты, з чаго яны зделаныя, чые катлеты і хто ёсьць мухі? Гэта пытанні вельмі сур'ёзныя. Тым больш, калі яны адрасаваныя лідэру "брацкай Беларусі". Але гэта добра, бо расстаўляе знакі прыпынку. Кропка ці ня кропка.

"НН": Як Вы ставіцеся да ідэі міжзяржаўной інтэграцыі — беларуска-расейскае, эўрапейскае — увогуле?

А.К.: Я ня бачу прычынаў, каб інтэграцыі як такой не было. Але, перш чым ісці на нейкі саюз, трэба зрабіць парадак у сваёй хаце. Добра сіраваць з суседам багатым, але ѹ той хацеў бы мець справу зь нябедным або, сама меней, з сумленным у сваёй рабоце, памкненнях, суседстві.

У справе інтэграцыі з Расеяй часам важнейшымі бываюць настолькі наўпраст сказаныя слоўы, колькі нюансы ці дадатак да іх. Тлумачэнні. Усьлед за Пуціным патлумачый матчымасць інтэграцыі Жырыноўскі. Гэта вялікі акцёр і вялікі скамарох, але ён агучвае толькі тое, што трэба яму і што трэба Расеі. І ён элементарна сказаў: далучайцца Менскай і Магілёўскай губэрнямі да Расеі. На такіх умовах беларускі народ на інтэгра-

цию ніколі ня пойдзе.

"НН": А ці можа прэзыдэнт пайсці на суперак думцы народа?

А.К.: Беларускага прэзыдэнта загналі ў кут. Але пры ўсім дыктаце, аўтарытаратызме, мне здаецца, у дадзенай ситуацыі на суперак нарodu ён ня пойдзе. Прынамсі, мне так хацелася б.

"НН": Заява Пуціна — гэта халодны душ для ідэалістаў, якія верылі, што магчыма нейкая "інтэграцыя", а не далучэнне. Ці тыя людзі даўно ўжо не былі ідэалістамі, даўно ўжо самі гэта разумелі, але разыгрывалі з сябе прастачкоў?

А.К.: Заява — гэта сапраўды душ халодны, ледзяны. Гэта апэляцыя да розуму. Да розуму там, дзе ён захаваўся. Там, дзе розуму няма, яго ня знайдзеш. Пуцін — прагматык, пуцінскі ўрад прагматычны, уся гэта прагматыка будзеца на эканамічнай выгадзе, але выгадзе для Расеі, для расейскага народа. Яны думаюць пра сябе — і правільна робяць. Як у сям'і (калі гэта нармальная сям'я): павінен быць бацька, і бацька павінен думачы пра сям'ю. А калі ён ня думает пра сваю сям'ю, то які ён бацька і чый ён бацька? А тут два бацькі — бацька Пуцін і бацька Лукашэнка.

"НН": Анатоль Лябедзька, кіраўнік Аб'яднанай грамадзянскай партыі, надрукаваў артыкул, у якім прадказвае, што ў найбліжэйшым часе Лукашэнку не застанецца іншага выйсьця, акрамя як заняць нішу лідэра апазыцыі Пуціну па ўсёй постсавецкай прасторы. Маўляў, сярод левых палітычных сілаў Расеі, стратэгічных партнёраў Лукашэнкі, відавочны раскол, і расейскія левыя гублююць пазыцыі. Таму цяпер Лукашэнка можа абраць варыянт, пры якім ён можа гуляць у ідэалічнага апазыцыянара Пуціну. Думаеце, гэта рэалістычна ці відны апазыцыянэр прости падштурхоўвае свайго апанента ў пастку?

А.К.: Лукашэнка ў апазыцыю да Пуціна ніколі ня стане. І Пуцін — спартовы гулец, і Лукашэнка — спартовы гулец. Праўда, яны гуляюць у розныя віды спорту. Адзін любіць татамі, другі — лядовыя дарожкі. На татамі немагчыма ездзіць на канках. Як і па лядовай дарожцы цяжка босаму бегаць: і лёд растае, і нагам халодна. Яны будуть шукаць нейкага паразімення, прынамсі беларускі прэзыдэнт.

Анатоль Кудравец нарадзіўся ў 1936 г. у вёсцы Акопіца на Клічаўшчыне. Пісьменык, аўтар раману "Сачыненне на вольную тэму" (Дзярж. прэмія Беларусі, 1986), зборніка апавяданняў "Сымэрць нацыяналіста" (1992).

"НН": Пасыль заявы Пуціна Беларуское тэлебачанне пачало штовечар гаварыць пра эўрапейскую інтэграцыю. Беларусь, па-Вашаму, унутрана га́тавая да збліжэння з Эўрэзіям?

А.К.: Я думаю, што гэта ня проста рыторыка і не часовая, ня толькі для сёньняшняга дня. Заявы кшталту пуцінскай робяцца або раз, або ніколі. І ад іх ужо не адступаюцца. А Пуцін — гэта Расея. І Пуцін вызначаўся ясна: Эўропа, Амерыка і ў нейкай меры — демакратыя (гэта на сёньняшнім этапе, а што будзе заўтра — невядома). А Беларусь прывязаная да Расеі надта моцна. Лукашэнку няма дзе дзеца, яму траба ісъці ўсыльед за Пуціным у Эўропу.

"НН": А навошта ў такім разе — балючая для Вас тэма — было перадаваць літаратурны часопісі светчыкам-славянафілам?

А.К.: Мне цяжка патлумачыць гэта. Лёгка тлумачыць нешта лягічнае, разумнае, а гэта нешта з тэатру абсурду. Калі нешта нармальная жыве, нармальная функцыяне, то навошта ламаць? Я я чамусыць ўспамінаю радкі з "Сказу пра Лысую гару": "Быў час, быў век, была эпоха". Гэтае рагшэнне прадыктавана мінулым часам, мінулым векам, мінулай эпохай. Савецкай Камуністычнай. Ці як бы будучы камуністычнай эпохай... Хаця камуністы ніколі касой не зразалі галовы рэдактарам... Ня ведаю, у каго ўзыніла гэта ідэя зачысткі Беларусі ад беларускага інтэлектуальнага поля. Каму гэта выгадна? Я нават баяўся сказаць, што гэта выгадна Расеі. Культура ёсьць культура, і без яе ня можа жыць нават рэгіён — хоць татарскі, хоць якуцкі, хоць тамбўскі. Я лічу, што гэта гульні з тэатру абсурду. Мне здаецца, што гэтым гульням прыйдзе канец.

"НН": Што Вы маєце на ўзве?

А.К.: Знойдуцца разумныя сілы, якія або створаць новыя часопісы, або зноў памяняюць рэдактараў. Толькі памяняюць іх ня так дзіка і ня так бесцрымонна, некультурна, нецылізавана.

"НН": Новая кіраўніца "Нёману", Ніна Чайка, раздае інтэрвю, дзе кажа, што ў вас — тых, хто рабіў часопіс раней

— "страцілася пачуцьцё часу". Што Вы пра гэта скажаце?

А.К.: Калі б Чайка была мужчынам, я б знайшоў мужчынскія слова, якія нават можна было б надрукаваць. А так — я магу толькі разъвесці рукамі. Жанчыне ад Эўфрасіні Полацкай і Ларысы Генішоў і да сёньня ніколі ня шкодзіла пісьменнасць, а тым больш жанчыне, якія збіраеца кіраваць вельмі важным і сур'ёзным часопісам.

"НН": Што вырашаюць сябры рэдакцыі "Нёману" цяпер, у часы Чайкі? Колькі важыць думка супрацоўнікаў?

Вы зволненія ці па-ранейшаму працуеце?

А.К.: Пра тое, як быць часопісу ці якім быць часопісу, у нас ніхто не пытается. А калі б і пытается, то ўсё, што мы сказаі б, успрынялося б у штыхі. Творчыя работнікі сыходзяць усе. Ад галоўнага рэдактара да літработніка. Заставацца некалькі чалавек — карэктар, прыбіральшчыца...

"НН": Ці выйшаў той славуты "майскі, пабедны" нумар?

А.К.: Нумар ня выйшаў. Я ня ведаю, калі ён выйдзе і ці выйдзе ўвогуле. Справа ў тым, што мы звязаны "майскі нумар" быў падрыхтаваны — з творамі Ваціля Быкава, Валянціна Тараса, паэмай Генадзя Бураўкіна. Усё гэта выкінута. На зымену ўзяты Праханаў, якіх нехта — прызнаюся, я ня ведаю, хто там будзе ў гэтым нумары, дый не хачу гэтым цікавіцца, паколькі гэта ня наш нумар, ня мы яго рабілі.

"НН": Чайка друкуе тут Праханаў, які праславіўся выказаваннем, што ён гатовы паклікаць фашызм у Расею. Друкуе ў нумары, які прысьвячae Дню Перамогі. Гэта што, дрымучая непісменнасць? Асьляпленыне ад імянісці да сёньняшніх рэзalізаціў, да ўсяго беларускага?

Ці гэта ўжо цынічнае, усъявімлене зъмяшаныне чырвоных і карычневых поглядаў?

А.К.: Мне здаецца, што гэта сума ўсяго. З аднаго боку — не-пісменнасць, імянісці, наведаныне гісторыі, наведаныне літаратуры. З другога — цынізм і нейкай сумесці чырвонага і карычневага. Сумесці фашызму, на якім Эўропа паставіла крыж, і камунізму, які не знайшоў у сябе сілы стаць камунізмам, нягледзячы на ўсякія лёзунгі.

"НН": Паводле энцыклапедыі, Ваша творчасць вылучаеца глыбокім псыхалігізмам і ўменнем перадаць драматызм персанажаў праз павароты сюжету. Ці пішацца Вам раман пра нашу сёньняшнюю рэчаіснасць?

А.К.: Ня пішацца і, відаць, ня будзе пісацца пра дзень сёньняшні, яго трэба ўспомніць як дзень учарацні. А пра рэчаіснасць можна хіба памфлет скласці. Я памфлеты пісаць яшчэ не навучыўся. Трошкі пачакаю, а там, можа, што і напішу.

Я толькі вярнуўся з Клічаўшчыны — яна такая ж бедная, як і ўсё астатнія рэгіёны Беларусі. Работнікі бібліятэк атрымліваюць ад 40 да 50 тысяч і лічыць, што гэта вялікія грошы. Вялікія грошы для сяла. А пра жыцьця на гэтыя грошы вельмі цяжка. Радзіма заўсёды была і ёсьць у сэрцы, і ў нечым яна праівіцца, безумоўна.

"НН": Два супэрпрытані пры рэшце: хто вінаваты ў цяперашняй ситуацыі і што рабіць?

А.К.: Прасіцей сказаць, што я не вінаваты, а вінаваты дзядзька. Ці вінаваты сусед, ці людзі на сяле, словам, нехта вінаваты. У дадзеным выпадку вінаваты мы ўсе разам. Гэта калі гаварыць у агульна-абстрактным пляне. Але наагул хачу вярнуцца да панятку сям'і. У сям'і павінен быць бацька. І калі сям'я няправільна жыве; то першы, каго можна ці папражніць, ці авінаваціць у гэтым, — безумоўна, бацька. Ён гаспадар, ён узяў на сябе цяжар адказнасць, і ён павінен адказваць за тое, як жыве сям'я: наколькі багата, наколькі культурна, наколькі цывілізавана.

"НН": А што рабіць?

А.К.: Рабіць работу. Калі гаварыць пра мяне, пра людзей, якія сыходзяць, — трэба думаць пра тое, каб будаваць новы часопіс, новы, магчыма, у сэнсе назывы, але стары па сваіх ідэях, накіраванасці. Ёсьць літаратура, ёсьць культура, і ёсьць народ, які любіць гэту культуру і які чакае. Трэба дапамагчы яму выжыць, выйсці з гэтай няпростай эканамічнай, псыхалігічнай ситуацыі.

Гутарыў Мікола Бугай

КОШТ РЭКЛЯМЫ (за 1см², з улікам ПДВ)

Першая паласа	1584 руб.
Апошняя паласа	1380 руб.
Унутраная паласа	1260 руб.

Для агенцтваў, рэдакцый газет (пры абмене рекламна-інформацыйным матэрыялам), некамерцыйных арганізацій (грамадскіх арганізацій, фондаў інш.) — магчыма зноўка да 30%.

При разынчаныні тэкстах-матэрыялаў рекламнага характару м

Арундгаци Рой

Атамны трус у капелюшы

ЭСЭ

Калі Індыя і Пакістан у 1998 годзе правялі выпрабаваныі сваёй атамнай зброй, тыя з нас, хто выступіў з асуджэннем гэтага, шмат наракалі на фарысціства заходніх атамных дзяржаў. Бытавала меркаванье, што палітыкі Індастану няздолныя адказна абыходзіцца з атамнай зброяй. Сёння нам усім даводзіцца назіраць, як нашыя ўрады са скурывалі ўзытующа, каб пацьвердзіць гэтага меркаванніе.

Тым часам як з Дэлі эвакуюцца сем'і дыпламатаў і турысты, горад наваднілі заходнія журналісты. Мой тэлефон не сышае. Пытагаюцца: "Чаму Вы яшчэ ня выехаў? А што, атамная вайна сапраўды магчымая? Дэлі — гэта ідзальная цэль?"

Пакуль існуе атамная зброя, мы павінны ўсур'ёз лічыцца з магчымасцю атамнай вайны. А Дэлі — ідзальная цэль. Сапраўды.

Куды ж нам уцякаць? Мы павінны сарвацца з месца, абраць новае жыццё толькі таму, што цяперашніе не адпавядзе нашым чаканням? Калі я зъеду, а ўсё — сабры, дрэвы, дамы, сабакі й птушкі, знаёмыя і любімыя — ператворыцца ў попел, як тады мне жыць? Як тады мне любіць? І хто будзе любіць мяне? Якое грамадзтва прыме мяне і дазволіць адсторонена назіраць за ім так, як я гэта раблю сёння тут, у сваёй хаце?

Таму ўсе мы застаёмся. Шчыльней тулімся адно да аднаго. Заўважаем, як любім адно аднаго. І пераконваемся, што было бы шкада паміраць цяпер. Жыццё нармалізавалася, бо страх стаў звычайнай зявай. Пакуль мы чакалі дажджу, футбольу, спрэвядлівасці, старыя генэралы разам з увішнімі маладымі тэлекамітатарамі разважалі пра "разбуральную сілу першага й другога ўдару", быццам бы абміркоўваючы нейкую настольную гульню. Мы зь сябрамі дыскутуем аб дакументальным фільме "Прапоцтва", прысьвежаным Хірасіме Й Нагасакі. Аб агнявым клубку. Аб саслі, забітай трупамі. Аб жывых людзях бяз скury й валасоў. Аблепленых, аблысельных дзесяцях, што яшчэ жылі, хоць іхная вопратка ўпяклася ў цэлы. Аб ліпкай, чорнай, атручанай вадзе. Гарачым паветры, што рэжка, як нож. Аб раку, што перадаецца ў спадчыну, несучы злавеснае пасланьне да ненароджаных. Нам асабліва запомніўся чалавек, што праста ўплывіўся ў лесьвіцу нейкага будынку. Мы ўяўляем сябе на ягоных месцы. У якасці плямы на лесьвіцы. Я бачу наступнай пакаленіі школьнікаў, якім будуть паказаць маю пляму й сцішаным голасам... гэта была пісьменніца. Больш нічога. Але.

Шкада, калі мае думкі здаюцца вам дзікімі й сумбурнымі,

Арундгаци Рой — індыйская пісьменніца. Ей 42 гады, яна жыве ў Дэлі. Аўтарка раману "Бог малых рэчаў" (1997), перакладзенага на 32 мовы, у тым ліку на польскую і расейскую (у расейскім перакладзе — "Бог мелочей"). Рой актыўна ўдзельнічае ў грамадzkім жыцці, перадусім бярэ ўдзел у руху супраць пабудовы гіганckіх плацінаў, за што яе неаднаразова затрымлівалі й судзілі.

нічога ня вартымі. Проста съмеху вартымі.

Я думаю пра невялічкага знаёмага сабачку-дварняка. Кожная частка ягона гаца афарбаваная па-свойму. Ён таксама стане радыектыўнай плямай на лесьвіцы? Мой муж піша кніжку пра дрэвы. У адным з разьдзелоў ідзеца пра апыленыне фігавых дрэваў. Кожнае фігавае дрэва апыленыца сваім відаў асъяніак. Ён амаль 1000 розных відаў гэтых асъяніак, кожны з якіх — прыклад выдатнага й дакладнага прыстасаванья да ўмовы навакольнага асяродзьдзя, прадукт мільёнаў гадоў эвалюцыі.

Усіх гэтых восаў заб'е атам. Сесс. Попел. А таксама майго мужа. І ягоную кніжку.

Мая блізкая саброўка, актыўістка руху супраць пабудовы плацінаў на рацэ Нармада, цяпер ладзіць бестэрміновую галадоўку. Сёння ўжо 14-ы дзень, як яна адмовілася ад ежы. Яна ішыя, што разам з ёй адмовіўся ад ежы, хутка зусім зьнісліць. Яны пратэстуюць супраць палітыкі ўраду штату Мадг'я-Прадэш, які ліквідуе школы, высыкае лясы, забараняе карысташа пачучымі помпамі і выганяе людзей з іхных вёсак, каб стварыць пляц для пабудовы Манскай плаціны. Людзі ня ведаюць, куды ім ехаць адтуль. Таму і авіясцілі галадоўку.

Колькі надзеі ў гэтым учынку! Траба мець мужнасць, каб лічыць, што сённяна добра прадуманы, лягічна абронтуваны, не гвалтоўны пратэст можа падзейніцаць, мець вагу. Але ці на- самрэд да яго можа нехта прыслушахаць? Што для палітыкаў нейкай спустошанай даліна, калі ў іх язы варушыца разважаць пра разбурэнне съвету?

Маштабы жаху дасягнулі такіх памераў, што ўсе меншае за генацыд ці атамную вайну практычна не абміркоўваецца. Мірны супраціў выклікае пагар-

ду. Тэрарызм стаў часткай рэчаіснасці. Уяўленыне, нібыта вайна зъяўляеца прымальным адказам на тэрарызм, паспрыяўшому, што на субкантыненце Індастан сёння можа быць развязаная атамная вайна.

Дэпартыцы, рабункі, голад, галечка, хваробы — больш нікто ўсур'ёз не цікавіцца гэтымі тэмамі, яны перамясяцілі ў газетах на старонкі гумару й жарту. Індыскі міністар унутраных спраў абвесціці, што, маўляю, ляўрэт Нобэлеўскай прэміі па эканоміцы Амарця Сэн няправільна глядзіць на съвтуацию: ключ да развязанія Індыі не адкудаць ці ахова здароўя, а абарона.

Мабыць, ён меў на ўвазе, што вайна — ключ да того, каб адцягнуць увагу сусьветнай супольнасці ад фашизму й генацидаў. Каб унікнуць усіх сапраўдных пытаньняў, што патрабуюць ад урадаў тэрміновага развязанія.

Для індыйскага і пакістанскага ўрадаў Кашмір зъяўляеца не праблемай, а пэўным і надзвычай паспяховым раешнінем. Кашмір — гэта своеасаблівы трус, якога магічным чынам дастаюць з іхных вёсак, каб стварыць пляц для пабудовы Манской плаціны. Людзі ня ведаюць, што можа выраўцаца з-пад кантролю.

Безумоўна, у Кашміры ёсьць выгадаваны Пакістанам тэрарызм, што не прызнае межаў. Але ў Кашмірскай даліне ёсьць і іншыя віды тэрору. Гэта цымяная повязь паміж экстремістамі-егадзі, колішнімі тэрарыстамі, замежнымі наймітамі, мясцовымі наймітамі, мафіяй, сіламі бяспекі, гандлярамі зброяй, а таксама крыміналізаванымі палітыкамі й чыноўнікамі пaabапалімі. Але.

Маштабы жаху дасягнулі такіх памераў, што ўсе меншае за генацыд ці атамную вайну практычна не абміркоўваецца. Мірны супраціў выклікае пагар-

А тым часам з глыбіні краіны чуецца кліч: Індыя — для індуісаў! Мусульманаў забіваюць пры маўклівым патураныні ўраду. Выканаўцы масавых забойстваў не трапляюць пад суд. Надварот, яны ўдзельнічаюць у вайбараў. Індыя робіцца нацыяй, якая ў сваім сэрцы індускай, а па краях съвецкая ў найгоршым сэнсе гэтага слова?

"Міжнародны антытэрарыстычны хаурус", між тым, рыхтует вайну ў адначасова пра прападведу стрыманасць. Пакуль Індыя і Пакістан прагнунцы крыві адзін аднаго, ён спакойна пракладае трубаправоды, праадае нам зброяю і пільнуеца сваіх камэрцыйных інтэрсаў. (Купіце сённяня, заплаціце заўтра.) Напрыклад, Вялікая Брытанія старана забяспечвае абодва бакі зброяй. Нядаўня "мірная місія" Тоні Блэр быў насамрэд дзелавой падэздай з мэтай дамовіцца аб продажу Індыі бамбікі "Hawk". Памер угоды — мільярд фунтаў. За гроши, выдаткаваныя на куплю аднаго "Hawk", урад мог бы на ўсё жыццё забяспечыць чыстай пітной водой падтара мільёна людзей.

"Чаму ў вас не разгронеца рух за мір?" — пытаюцца мяне разумныя заходнія журналісты. А я можа існаваць рух за мір, калі мір для большасці індыйцаў — гэта штодзённае змаганне за ежу, ваду, жытло, годнасць? Вайна — гэта штосьці, чым займаюцца прафэсійныя салдаты на далёкай мяжы. А атамная вайна — гэта штосьці, што цалкам выпадае з разумення большасці людзей. Ніхто ня

ведае, што такое атамная бомба. Ніхто не намагаецца гэта зразумець. Бо міністар жа сказаў: адкацыя не зъяўляеца вялікім прыярытэтам. З аднаго боку, я цепчуся, што большыя людзей тут ня мае ўяўлення аб жудасцях атамнай вайны. Чаму, у дадавані да таго, што ім даводзіцца цярпець сённяня, яны яшчэ павінныя цярпець страх і жах ядравага Галакосту? Але якраз гэтае невуцтва і робіць тутэйшую атамную зброяю такой небяспечнай. І якраз гэтае невуцтва давае ператварыцца ідэю "атамнага стрымлівання" ў жахлівы жарт.

Апошнія пытаньне, якое мне ставіць кожны журналіст: "Вы пішаце новую кніжку?" Гэтае пытаньне крывае мяне. Новую кніжку? Якія кнігі?! Цяпер? У часе, калі здаецца, што музика, мастацтва, дойлідзтва, літаратура — уся чалавечая цывілізацыя мае аніякага значэння для д'ялаў, што кіруюць съветам, якую кніжку я могу напісаць?

Мая гаворка ня толькі пра мільён жаўнераў на мяжы, якія, трывалыя падзеі на курку, чакаюць загаду наступацца.

Гаворка пра ўсіх нас. У гэтым сутнасці атамных бомбаў. Незалежна ад таго, ці будуть яны выкарыстаныя, ці не, гэтыя бомбы чыніць гвалт над усім чалавечым. Яны па-свойму зъмяняюць сэнс жыцця.

Чаму мы іх церпім? Чаму мы церпім гэтых людзей, якія выкарыстоўваюць атамную бомбы, каб душыць ўсё чалавецтва?

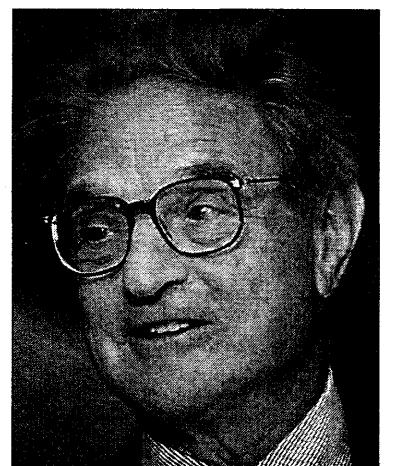
Пераклад паводле "Die Zeit"

Сорас — супраць карупшы
Вядомы фінансіст Джордж Сорас выступіў з антыкарупшынай ініцыятывой. Ён прапанаваў абавязаць кампаніі, што займаюцца здабычай прыродных рэсурсаў, раскрываць поўную інформацыю пра выплаты розным урадам і чыноўнікам.

Мільярдэр сумесна з 30 міжнароднымі арганізацыямі (у тым ліку праваабарончай "Amnesty International" і "проціадмымынай" "Transparency International") прапанаваў арганізацыям — рэгулятарам фондавага рынку зрабіць больш жорсткімі правілы разъмешчэння каштоўных папер на біржах. Гэта дапаможа канцралізаць транснацыянальныя кампаніі, якія займаюцца распрацоўкай прыродных рэсурсаў, у першую чаргу нафты.

Гаворка ідзе пра тое, каб такія кампаніі, якія "BP" і "Shell", раскрываюць інформацыю пра розныя выплаты урадам за права здабычы нафты і газу — падаткі, адлічнікі і проста хабар. Паводле Сорасавых звестак, такія выплаты прыносяць уладам нафтансовых краін мільярды далляраў. "Грошы, якія маглі бы быць выкарыстаныя для зъмяшчэння ўзроўню галечкі і для хуткага эканамічнага росту, замест гэтага раскрасдаюцца", — кажа Сорас у інтэрвю брытанскай газэце "Financial Times". Паводле ягоных словаў, калі 90% дзяржавнага бюджету Анголы складаюць даходы ад прафілінга нафты. Усяго бюджет складае 6—7 млрд. далляраў, і "прынамсі мільярд з гэтых даходаў сёлета некуды зынік", — падлічыў Сорас.

Праваабарончыя арганізацыі пададраюць, што ў Анголе гроши, атрыманыя ад продажу ліцензій на распрацоўку

Джордж Сорас

нафтавых і алмазных радовішчаў, часцяком ідуць на вядзеніе ваенных дзеяньняў. Пытаныні ў Сораса выклікаюць і іншыя краіны Афрыкі, а таксама Лацінскай Амерыкі і Каспійскага рэгіёну (у першую чаргу Казахстан і Туркмэністан).

Прадстаўнікі буйных міжнародных нафтавых і газавых кампаній, аптытаныя заходнімі СМІ, звольшага адмаяціся камэнтаў Сорасаву ініцыятыву, спасылаюцца на тое, што гэтае пытаньне мусіць абміркоўвацца фінансистамі і біржавікамі. У кампаніях пры гэтых адзначалі, што яны, безумоўна, хочуць зрабіцца больш празрыстымі, але сачыць за тым, як розныя ўрады трацяць свае гроши, — на іхныя клопат.

С.П.

Беларускі алітаўнік

укладзены
айцом Аляксандрам Надсанам

784 старонкі, цвёрдая вонкладка, наклад 5000
асобнікаў

выдавецтвы
"Божым шляхам" (Лёндан) — "Софія" (Полацак)

Пытайцеся ў кнігарнях і незалежных распраўсюдніках

Сёлетні ліпень — месяц для аматараў вострых адчуваńняў. У Берліне будуць шалец уздельнікі "Параду каханы" (13-га), у Брытаніі — грымесь рок-н-рольныя фэсты (13, 14, 20-га), у Гішпаніі людзі пабягуюць па вуліцах ад разъюшаных быкоў (7-га). Не праpusыціе цікавых падзеяў падчас ліпенскага адпачынку!

Кожная краіна бавіць ліпень па-свойму. Аўстрыйцаў джае свой статус музычнага краю. У Венскай опэры да 6 ліпеня працягненца джазавы фэстываль. Апроч таго, канцэрты пройдуть ва ўсіх гарадах і парках краіны, у Венскім лесе загучыць вальсы Штраўса. А 27 ліпеня стартуе знакаміты тэатральны Зальцбурскі фэстываль, які працягненца да 27 жніўня. Гледачы пабачаць новыя пастаноўкі "Дон Жуана" і "Чароўнай флейты" Моцарта, "Кёніга Кандаўлеса" Зямлінскага, "Турандот" Пучыні, а таксама "Каханы" Данай" Штраўса.

У Вялікай Брытаніі рыхтуюцца адразу трох буйных фэсты. 13—14 ліпеня пад Кінрасам (Шатляндія) пройдзе "In the Park". З найбольш вядомых гуртоў у першы дзень выступіць "Oasis", у наступны — "Chemical Brothers" і "Foo Fighters" (усяго там маюць быць больш за 20 рок- і поп-каманд). Паводле прагнозаў, на шоў зъбяруцца каля 500 тысяч гледачоў. 20 ліпеня ў Нотынгеме пачненца ўлётны фэст "Distortion". Ягоным гваздом зробіцца "Green Day", у якой на разагрэве адпрачуе "Iggy Pop". Агулам на пляцоўках "Distortion" выступіць 16 гуртоў.

Праз тыдзень, 26—28 ліпеня, у Рэдніку адзначыць 20-гадзідзе фэстываль "Womad". У адрозненіи ад апісаных вышэй, ён лічыцца "сямейным" съявітам, і музыка там будзе нашмат больш спакойная і мэльядычная. На юбілей зъбяруцца больш за 60 выкананіцца з 30 краін съвету, у тым ліку Анушка Шанкар, дачка знамітага сытарыста Раўі Шанкара, з якім у свой час сябравалі "Бітлз".

Аматарам "Формулы-1" варта паспяшыцца: Гран-пры Вялікай Брытаніі пройдзе на аўтадроме "Сыльверстоун" 5—7 ліпеня. Таксама ў гэтай краіне паступова зъбираюцца яхтсмэны: з 22 да 28-га на востраве Айл-оф-Уайт адбудзеца "Каўс-Уік" — ці ні найбольшая "тусоўка" прыхильнікаў гэтага віду спорту.

У Вугоршчыне вялікіх спартовых съявіт няшмат, затое па колькасці разнастайных фэсташ

Эўрапейская афіша ліпеня

і міжнародных съявіт краіне няма роўных у Эўропе. У замках Вышаград (7—15 ліпеня) і Эгер (21—29 ліпеня) пройдуть Міжнародныя рыцарскія спаборніцтвы — відовішча шалёна прыгоjае, але для моцных нэрваў. Аматары клясычнай музыкі да сярэдзіны ліпеня могуць трапіць на Съявічны Тыдні ў Шопране, а затым адразу пачненца фэстываль у Сэгедзе. Прыхільнікаў дыксыленду і блузу ўвесе месец чакаюць у Мішкальцы ды Шарашпатаць.

На беразе возера Балатон адпачынак куды спакайнішы. Паблізу, у гарадзе Балатанфюрэд, у сярэдзіне месяца пройдзе Тыдзень віна, а 27-га — традыцыйны Баль Ганны, што ладзіца ад 1825 г.

Аматарам больш актыўнага адпачынку можна парадаць наведаць Німеччыну. 13 ліпеня а 13-й па менскім часе ў Берліне пачненца сусьветна вядомы "Парад каханы", які паводле маштабаў не саступае штогадовому карнавалу ў Рый-д-Жанэйра. Зрэшты, гэтым німецкага культурнае жыццё не абмяжоўваецца. 8 ліпеня ў Франкfurце адбудзе-

ца 12-гадзінны музычны марафон, Штутгарт ад 10 да 14 ліпеня апануюць уздельнікі Міжнароднага джазавага фэстывалю, а ў Байрайце 25-га можна будзе атрымаць асалоду ад музыкі Вагнэра. Спартовыя заўзятараў чаекаюць ад 7 да 14-га ў Ростаку-Варнэмюнде, дзе адбудзеца палісная рэгата і народнае съявіт. А 26 ліпеня ў Гакенгайме стартуе Гран-пры Німеччыны ў гонках клясы "Формула-1".

На астрахавах Грэцыі весласць не перапыняеца ні на хвіліну. У кожным селішчы ад-

бываюцца дні Пасэйдона, съявіты сардзінаў, віна ці проста ўраджаю. Так, у пачатку ліпеня на востраве Лесбас съявіткуюць Дні быка. Жывёлам прыносяць у ахвяру, смажаць і частуюць усіх запар. У сярэдзіне месяца на востраве Парос адзначаецца Ноць рыбака, якім складаецца з заходу вёсак "пратамі", вызвалені і сапраўднага съявіт пражэрства. А ў Рэтымнене на востраве Крыт ад 15 да 31 ліпеня праходзіць велізарны фэстываль віна, на якім можна паспытаць усе віны Грэцыі і найлепшыя замежныя гатункі.

Італьянскія віны, зразумелая рэч, лепш піць у Італіі, у часе "Festa de Noantri". Гэты рымскі карнавал грыміць песьнямі, танцамі ды фаервэркамі. Яго гісторыя звязана з часоў, калі краінай авалодалі галы. На час карнавалу жыхары Рыму забываюцца, што жывуць у цэнтры каталіцкага съвету, і ператвараюцца ў ўясёлых і разніяволеных паганцоў.

У старадаўнія Сыене 2 ліпеня адбудуцца скачкі на конях у сярэднявечным стылі. Паводле словаў іхных арганізатораў, та-кога больш няма нідзе ў съвеце. За апошнія 500 гадоў спартовае спаборніцтва ператварылася ў сапраўднае шоў — галоп уздоўж дамоў галоўнай плошчы гораду.

Нагадаем, што ў Вэнэцыі працягваюцца найбуйнейшая міжнародная выстава сучаснага мастацтва — Вэнэцыянскае біенале, якое ладзіцца толькі ў цотныя гады.

Усе канцэртныя залі Сарэнта ў ліпені належаць уздельнікам

фэстывалю сымфанічнай музыкі, а ў Спалета да 7 ліпеня адбываюцца "Фэстываль двух съявіт" — оперныя і балетныя спектаклі, тэатральныя пастаноўкі, шматлікія выставы.

Самая значная ліпенская падзея Гішпаніі — съявіта съявітога Фэрміна ў Памплёнэ (ад 6 да 14 ліпеня). Фэрмін лічыцца заступнікам хлебапёкай і вінарабаў, таму ўсе жыхары гораду наяджаюцца і напіваюцца. Зрэшты, вядомае съявіта на оргіямі, а забегамі. Пачынаючы ад 7-га, ранкамі гараджане бегаюць ад быкоў, якіх праганяюць па спэцыяльна распрацаваных маршрутах. Часамі відовішча бывае досыць крывавае, але гэта зусім не адбываюцца на папулярнасці съявіта і агульной весілосыці.

Ёсьць у краіне і спакайнішыя съявіты, напрыклад Эўрапейскі фэстываль паветраных шароў, які праходзіць 11—14 ліпеня ў Каталёніі. А 25-га жыхары Сант'яга-дэ-Кампастэла съявіткуюць ноць съявітога Яга, у гораде якога і называны горад.

Мальта ў ліпені ператвараюцца ў спартова-забавлільны цэнтар. Ад 4 да 10-га на востраве пройдзе Адкрыты міжнародны чэмпіянат па боўлінгу, а 13—14-га — Адкрыты чэмпіянат па пляжным волейболе. Бліжэй да канца месяца (19—21 ліпеня) музыка зъбяруцца на Мальтыйскі фэстываль джазу, а 26 ліпеня ўвесе востраў праглыне Міжнародны фэстываль піва і інтэрнацыянальной кухні.

У Францыі зъбираюцца 14 ліпеня браць Бастылію. Гэты дзень у краіне абвешчаны выходным, таму ўжо напярэдадні на плошчы Бастыліі адбудзеца грандыёзны съяточны канцэрт. А наступны дзень увогуле варты асабнага артыкулу. Скажам толькі, будзе шмат баліяў, грандыёзны вайсковы парад і фаервэрк ля Эйфэлевай вежы. Праўда, у Канах у гэты дзень пройдзе Мастацкі фэстываль піратэхнікі, які абяцае быць нашмат прыгажышным з съяточаньне ў Пaryжы. Паглядзеце на работу прафесійных піратэхнікіў можна і ў Манака, дзе яны будуть дэманстраваць сваё майстэрства 21—25 ліпеня.

Ад 11 да 19 ліпеня ў Ніццы пройдзе джазавы фэст — як кажуць прыхильнікі джазу, падзея для турманаў. Музыку зъменіць выцьцё рухавікоў: 19—21 ліпеня ў Нэвэры на аўтадроме "Маны-Кур" гонічыкі "Формулы-1" будуць спрачачца за Гран-пры Францыі.

У харвацкім горадзе Хвар пройдзе 41-ы Хварскі летні фэст. Ён пачынаецца 21 чэрвень і працягненца да сярэдзіны верасня. Там можна будзе пабачыць учё што заўгодна — ад фальклёру і тэатральных пастаноўак да джазавых канцэртаў. Калі музыкі ня хочацца, можна

Аблога Наваградку

29—30 чэрвень ў Наваградку адбудзеца Другі фэст сярэднявечнай культуры "Наваградзкі замак". У ім возымуць удзел калі 850 рыцараў з сямі краін Эўропы.

Трапіць у Сярэднявечча можна наступным чынам. 28 чэрвень а 18-і 29 чэрвень а 7-й гадзіне ад стаянкі на Чыгуначным вакзале (д/с "Дружная") на фэст будуть выпраўляцца спэціяльныя аўтобусы. Кошт праезду на іх — 11 тыс. рублёў. Апроч таго, з Цэнтральнага аўтавакзала ў Наваградак ідуць аж чатыры маршруты аўтобусы — а 13-й, 15.50, 17-й і 18-й. Квіток каштуе 5500 рублёў.

Той, хто мае намёт, можа, прыехаўши на месца, кіравацца адразу да вёскі Сялец (2 км ад гораду), ля якой размесьціцца лягер з прадуктовымі кропкамі, запасам дроваў, пітной воды і аховай. Калі заплечнік цяжкі і прапросту пешкі ісць на хочацца — з Наваградку да Сяльца ходзіць аўтобусы.

Пераначаваць таксама можна будзе ў тантэйшых інтэрнатах, замовіўши паліэрэдне месцы праз т.: (01597) 21-6-95 (Галіна Галанава) або на прыватных кватэрах (інфармацыя пра вакансіі праз т.: (01597) 21-4-70. Ложак у інтэрнаце будзе каштаваць на болей за дзве тысячи рублёў, на кватэры — як дамоўцяся.

Харчавацца ў Намётавым Стане давадзеца самастойна, у інтэрнатах ежу можна замовіць, звязаўшыся з той самай спі. Галанавай, на прыватных кватэрах — ізноў жа, па да-моўленасці з гаспадарамі.

Дадатковая інфармацыя па телефоне ў Менску: 220-68-74 (Igor Michna), e-mail: siver@folk2.lingvominsk.by

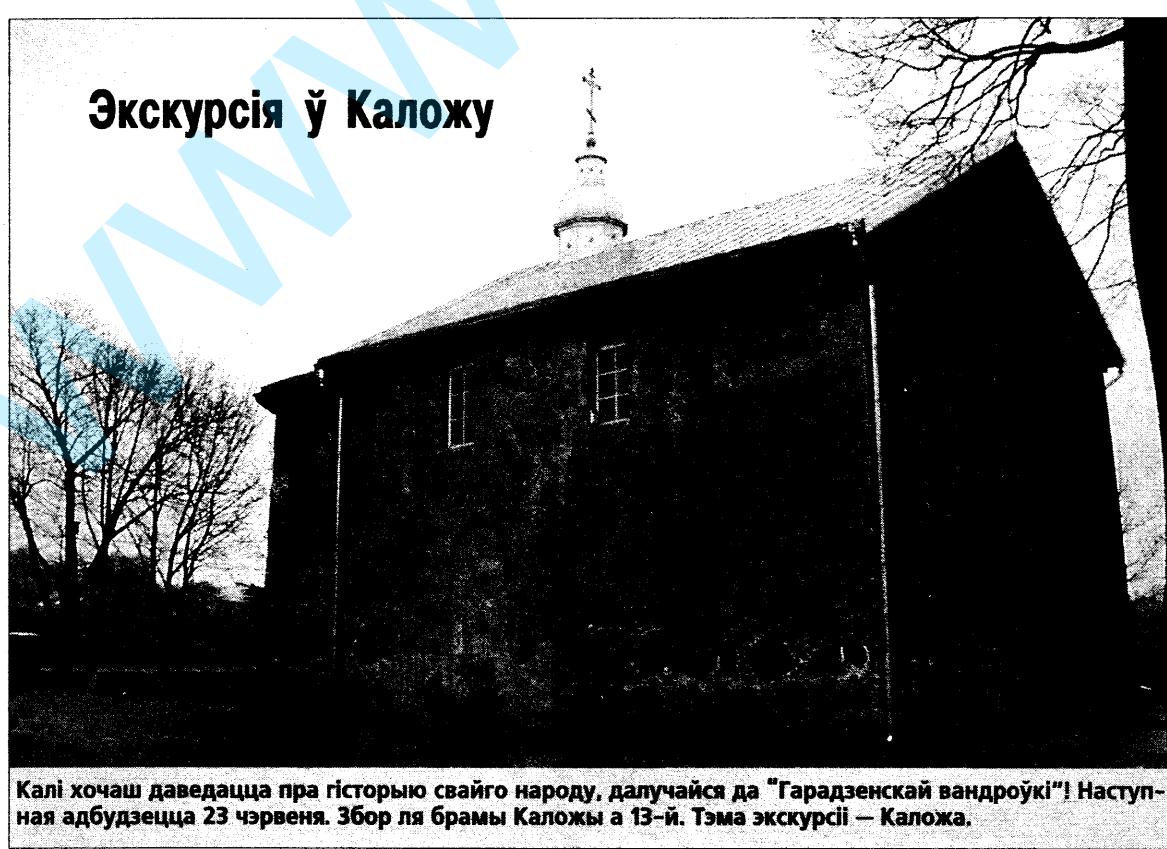
схадзіць у кіно. Ад 20 да 25-га ў краіне ладзіцца 49-ы фэст харвацкага і эўрапейскага кіно.

Ліпень увогуле багаты на кіна-падзеі. Так, у Чэхіі, у Карлавых Варах, 4—13 ліпеня адбудзеца Міжнародны кінафэстываль. А дзесяцім варта ўгаварыцца сваі бацькоў звязаць іх у Хрудзім, дзе ад 1 да 6 ліпеня пройдзе Міжнародны агляд аматарскіх лялечных тэатраў. У Пардубіцах ад 3 да 8-га пройдзе 17-ы Міжнародны фэстываль акадэмічных хораў IFAS-2002. У госьці да ўдзельнікаў прыеедуць мяшаныя, камэрныя і жаночыя хоры. А ў паўднёвачэскіх гарадах на Влтаве ад 22 да 27 ліпеня пройдуть арганічныя канцэрты. Апрача таго, бадай, ніводзін дзень у Чэхіі не абыходзіцца без ушанаванья якога-небудзь съявітога, а Прага насычана разнастайнымі карнаваламі, фэстывалімі і съявітамі літаральна да краёў.

Прыемных падарожжаў!

Павал Бурдзка

Экскурсія ў Каложу

Калі хочаш даведацца пра гісторыю свайго народу, далучайся да "Гарадзенскай вандроўкі"! Наступная адбудзеца 23 чэрвень. Збор ля брамы Каложы а 13-й. Тэма экспурсіі — Каложа.

НЕВІЧКІ/НЕДЛЯН

Найн “Rammstein”!

Самы бруталльны гурт Эўропы зноў аблінуў Беларусь

Хадзілі чуткі, што лідэры “новай нямецкай жорсткасці” (*Neue deutsche Harte*) заедуць з канцэртамі ў Санкт-Пецярбург, Маскву, Кіеў ды Менск. У Кіеве нават быў ўжо звязліся афіши, але ўрэшце канцэрт адбыўся толькі ў Санкт-Пецярбурзе — 17 чэрвеня. У Маскве ён быў забаронены пасля бясчынства футбольных фанатаў. Ну а пра Менск — так і засталося чуткамі. Урэшце, летась не было і чутак, калі “Rammstein” выступіў, акрамя дзвюх расейскіх стаўцаў, у Таліне, Рызе ды Вільні.

“Rammstein” (далей — R+) утварылі ў 1994 г. шасцёра музыкай. Усе яны — з былой ГДР (а адзін з гітарыстамі, Паўлю Ландэрс, нават нарадзіўся ў нас у Берасці). Назва гурту ў перакладзе значае “таранный камень”, а яшчэ яна сугучная назве заходнегерманскага мястечка *Ramstein*, над якім у 1988 г. сутыкнуліся два натаўскія самалёты. У выніку той катастрофы загінула каля 80 чалавек, і гэта цяпер асцяпоецца з захапленнем гурту агнём і пратежнічымі эфектамі.

Самі музыкі называюць свой стыль “танцевальнымі мэталам” і ня супрадзіць, каб іх адносіць да “папсы”. Ад пачатку сваёй існавання гурт сцівае па-нямецку, што не перашкодзіла яму ўварванца ў ўсходніх і амэрыканскіх гіт-парадах. Хутчэй наадварот: менавіта нямецкая мова ў сукуннасці з “та-

выразнага хара-

тару.

Ад пачатку існавання на R+ сціваліся авбінава-

чаныні ўсялякага

кшталту: у гома-

сэксуалізме і нэнанцызме, са-

дамазахізме і

фашизме.

І праўда, тэк-

сты часам занад-

та двухсінсісічны,

каб быць зразуме-

тымі зь першага разу. Напрыклад,

падчас выканання песні “*Viß Dich*” на канцэртамі імітуеца гома-

сэксуальны акт. Як тлумачыць аў-

тар тэкстаў і саліст гурта Тыль

Ліндэман, размова ў песні ідзе пра

няздатнасць людзей да сапраўдна-

га хакання. А “шоў”, дзе саліст

ставіць клавішніка, падрон, ра-

кам успрымаеца як зьдзек з

сексуальнай меншасці. А, на-

прыклад, у часе выканання

песні “*Bestrafte mich*” (“Пака-

рай мяне”) Ліндэман лупіць

сябе плёткай. Аж высьвяляе-

ца, што такім мазахісцкім чы-

нам ён баўчыць дачыненіем ча-

лавека і хрысціянскага бога, у

якога сам на верыць. Пранізъ-

лівая песня “*Mutter*” — на-

самароч скарга на цяжкое жыць-

цё кланаванага дзіцяці. Што да

“фашизму” рамштайнайця, дык у

часы Гітлера музыкі R+, хутчэй за

ўсё, цигалі б камяні ў якім канцля-

геры.

Самі ўдзельнікі эпатажнага гурту

узе авбінавачанын адпрэчваюць.

Крытыка выкліканая найперш

рэзкім канцрастам R+ з тымі жан-

чынападобнымі салодкалагасымі

выкананцамі, што запоўнілі сцэны ў

90-х. Акрамя выразнай нямецкай

музы, культу мужнасці і гульні

мускуламі на сцэне, да асаблівас-

цяў R+ варта дадаць адсутнасць

комплексаў што да мінулага Ням-

ечыні. Напрыклад, у свой час

R+ зрабіў кавэр-вэрсю песні

“*Stripped*” гурту “*Depeche Mode*”.

Пазней на гэту песню зьнялі

кліп, у якім былі выкарыстаныя

фрагменты з фільму “*Olympia*”,

створанага нямецкай рэжысэркай

Лені Рыфэншталь падчас Алім-

пійскіх гульняў 1936 г. у Берліне.

Альбо — на вокладцы альбому

“*Sehnsucht*” зъмешчаныя выявы

твараў ўздельнікай гурту ў мэтал-

ичных прыстасаваннях, якія выка-

рыстоўваліся для вызначэння

арыйскай формы твару. Такія мо-

мантны ды яшчэ тэксты, далёкі ад

“паліткарэктнасці”, часам непры-

хаваны сыцёў з “агульначалавечых

каштоўнасцяў” заўсёды выкліка-

юць вал крыгыкі з боку левалібэ-

ральнай прэсы.

Неад'емная частка канцэртаў — незвычайна шоў, падчас якога

рамштайнайцы наўпраст гуляюць з

агнём. З усіх бакоў лятуць іскры і

ракеты, музыкі паліваюць адзін ад-

нага з агнімётаў, а саліст урэшце

загараецца і палае. Варта зазна-

чыць, што з R+ працуе славуты

Герт Хоф, вядомы сваімі грандыё-

нымі сувязтво-музычна-пратежні-

чымі пастаноўкамі сустэрчы мілені-

юму ў Атэнах, Пэкіне і Бэрліне, а

таксама сувязткаваныя 1000-годзі-

дзяў Бугорскіх.

Паказыкам поспеху гурту мож-

на лічыць і безыч “перапеваў” іх

кампазыцыяў іншымі гуртамі, паро-

дый ды пераробкі (у Рәсей звязаўся

аж цэлы дыск, складзены зь міксаў

кампазыцыяў R+ і... Зэмфіры).

І наш “Нэйра Дзюбель” не застаўся

уку: на апошнім ягоным альбоме

еўсьць кампазыцыя “Бухаст” з музы-

кай рамштайнайскага гіта “Du hast”.

Сыграна нядрэнна, але ў парад-

наны з аршыналам нэйрадзюбелеў-

ская вэрсія прайграе з-за яго надта

выразнага тэксту і вакалу, калі па-

раўнouваць з жалезнай артыкуля-

ціяй Ліндэмана.

На завяршэнне леташніх ра-

сейскіх канцэртаў немцы сыграли

савецкі мэгагіт “Песня о трэвож-

ной молодосці” (на музыку Пах-

мутавай і слова Ашаніна) на сваі

брэдзінай апрацоўцы. Што мы

маглі быць на разыўтаныне ў выпадку канцэрту ў Беларусі? Маг-

чыма, “Бывайце здаровы, жывіце

багата”. Застаецца толькі пача-

кац, калі ж наш шоў-бізнес дас-

пее да таго, каб арганізація такі

канцэрт.

B.A.

Купляйце “НН” у шапіках “Беллошты” ў Менску:

- Шапік № 4 вул. Прывіцкага, 17
- Шапік № 5 пр. Скaryны, 50
- Шапік № 6 пр. Партизанскі, 8
- Шапік № 8 пр. Скaryны, 10
- Шапік № 11 пр. Скaryны, 55
- Шапік № 12 стадыён “Дынаамі”
- Шапік № 13 пр. Скaryны, 44
- Шапік № 14 пр. Скaryны, салён “Фантазія”
- Шапік № 15 пр. Пушкіна, 36
- Шапік № 16 пр. Газеты “Ізвестія”, 102
- Шапік № 17 пр. Скaryны, 117
- Шапік № 18 пр. Партизанскі, 49
- Шапік № 19 вул. Ташкенцкая, 16
- Шапік № 20 вул. Рафіеўа, 94
- Шапік № 22 вул. Ясеніна, 12
- Шапік № 29 пр. Партизанскі, 107
- Шапік № 35 бульвар Шаўчэнкі, прыр. “Кінатэатар “Кіеў”
- Шапік № 36 вул. Варвашэні, 76
- Шапік № 40 пр. Партизанскі, 6
- Шапік № 41 пр. Ракасоўскага, 145
- Шапік № 44 скрыжаванне вуліц Варвашэні і Куйбышава
- Шапік № 45 вул. Багдановіча, 153
- Шапік № 46 вул. Арлоскай, 9
- Шапік на фас галоўпаштамту пр. Скaryны, 10
- Шапік на адзяленні сувязі № 21 пр. Партизанскі, 107

У шапіках “Беллошты” танцуй — 340 рублёў!

FELLOWSHIP IN MAINZ

The Institute of European History, Department of General History, awards ten fellowships for a six-to twelve-month research stay at the Institute in Mainz. The application is open to all young historians in Germany and abroad, who apply with a research project of their own in the field of German and European history since the 16th century. As a rule, the fellows work on their dissertation or on a post-doc research project. Applications can be sent any time. Foreign applicants should have enough command of the German language to be able to take an active part in the scientific dialogues with the Institute's other fellows and permanent staff.

Усё цвіце і цвіце тая кветка

Тэма папараць-кветкі доўгі час была зачыненая для дасьледзінаў. Санкцыю адпаведных органаў на вывучэнне гэтага фено-мэну мелі толькі фальклёрысты. Ні гісторыкі, ні бёлягі не маглі даступіцца як да гістарычна зафіксаваных выпадкаў цвіцення некаторых разнавідаў папарацяў, так і да ўзьдзеяння кветкі на чалавека (адкрыццё энэргетычных каналаў і паўстанніе экстрасенсорных здольнасцяў).

У дагістарычныя часы на нашай плянэце расьлі быскрайнія папарацевыя лісы. Толькі цягам доўгай эвалюцыі папараці набылі сучасны выгляд — штогадовай травяністай расыліны даўжынёю 40—120 см. Аднак у народнай съядомасці памяць пра папараць-дрэва захавалася. Беларускае апакрыфічнае паданье пра Адама і Еву ("Дасю ды Еўку") апавядае, што першая жанчына "укусіла ягаду з дзерава папарацяня". Сёняння папарацевыя на абшарах Беларусі рэпрезантаваныя колькімі дзясяткамі разнавідаў, якія стасуюцца да групоў папараць жаноцкая (*Athyrium*) і папараць мужчынская (*Dryopteris*). Абедзве групы спараносіць у ліпені-верасні і, зразумела, не цвітуць. Але ці заўсёды так было?

У новаадкрытых уруках з пратографу "Апөвесыці мінулых гадоў" храстаматынае апісаныне "жывёльных звычаяў" радзімічаў, вяцічаў, крывічоў мае пэўныя нюансы, цікавыя нам: "...Схожаходзі на ігрышчу, на плясенінне... і ту умыкаху жонкі сабе... хадзіху ў чапшы міглісты, рваху цьвет от папороці на чудзеса влхвескі". Тое самае знаходзім і ў асобных архаічных былінах (асабліва Невельская й Веліжаўская цыклаў) пра Ільлю Мурамца. Так, у быліне "Ільля Мурамец і крывы зэмей" сустракаем такое:

Отправлялся Илья Муромец в дороженьку,
отправлялся боготырь святогорский
в дальнюю.
В лес кривой вдоль гроба
Рагвалодова.
В лес густой, где папороть
волшебная.

Тое, што гэта не стэрэатып суседзяў, а разлія беларускага Сярэднявечча, пацвярджае прыпіска ў т.зв. "Гомельскім эвангельлі" XIII ст.: "Грэшнія вешнія на бегаем, бысьцем бо да днесь радзіміці: жонкі умыкаху, у лясёх бываху, зелія чарападзейскі імаць хошчам і папа-

ратцьвет найгорай".

Паводле народных паданьняў, сарваўшы ў купальскую ноч папараць-кветку, чалавек стаеца празорлівым, пачынае разумець гаворку дрэваў, траваў, звяроў і птушак, яму адкрываюцца заклітыя скрабы ў зямлі. Але чарапоўы эфект быў кароткатэрміновым. "К суетнаму ліпнене, ібо па цвіце овым, яка наёх ходзіце: хто малый час, а некіе і суток трох, гудзіце аб градушчым і златое ў зямлі. Но абрашчаце ль вы што-люб, кром граху?" — звязртаўся да "простай чадзі" невядомы полацкі царкоўнік XIII ст.

Рэлігійныя ўлады зь недаверам, а часцей зусім адмоўна ставіліся да пошукаў папараць-кветкі. Знаны царкоўны дзеяч ВКЛ Рыгор Цамблак пісаў:

хапіла толькі на тое, каб някепска ацаніць стратэгію бітвы агулам. Вітаўт ня здолеў прадбачыць гібелі часткі войскаў ВКЛ у ямінах-пастках, выкананых немцамі. Ёсьць звесткі, што відзежу Вітаўта карэктавалі энэргетычным полем дарадцы магістра Ульриха фон Юнгінгена звіліку сукрытых тампліераў.

Купальская выправы былі на вельмі бяспечнымі. Народная фантазія малявала розных пачвараў і страшыдлаў, што нібыта ахоўваюць папараць-кветку. Насамрэч справа была больш празічнай. Так, у "Супрасльскім паменінку" (XVI ст.) успімана ёнкта Сава Здрок, які загінуў улетку 1507 г., бо "пайшоў да леса, легкасці а чуда знідаваці хаця мяж папаратніков, але ў балота глыбокае трафіў". 13

Відаць, небарака, шукаючы скарбаў, трапіў у падземны ход з высокай кан-

цэнтрацыйнай вугля-кіслага газу і атруціўся. У часе войнай немцаў і расейцаў зь беларусамі папараць-кветка адигрываала немалую ролю ў баявых дзеяньнях аддзелаў беларускіх партызанаў. Адзін з царскіх службенікаў Іван Лабанаў-Растоцкі паведамляў у Москву пра стаі рэччу на Мазыршчыне ў 1660 г.: "Каждый день растет недовольство среди братьев наших меньшин-белорусцев, коих некто... поизутилки научает отказывать нам во вспомоществовании. Способствуют сему возникшие внезапно воровские отряды белорусских чаровников, пользую-

знойшоў

і адвёз у

Вільню саноўнік

з велікакняскага

двара, які й даў малому

прозвішча Вастрабрамскі.

Міхал служыў пажам пры Жыгімонту Казіміравічу, старана хаваючы свае дэўчыны здольнасці.

Калі пры двары шторазу часцей

пачалі згадваць пра Статут, паж

вырашыў уцікаць з краіны.

Акурат выпраўляліся паслы ў далёкую Італію — сватаць для

Жыгімента Бону Сфорцу. Разам

з пасольствам малады правідца

рушыў у дарогу. Ля гораду Бэр

гаму на пасольскі абоці разбойнікі, і хлопец, карыстаю

чыся з замятні, уцёк. За нейкі

час ён пешкі дапяў да мястэчка Сэн-Рэмі на поўдні Францыі. Яка

ясь кабета, згледзеўшы дзеяцюка,

спытала, што ён такі. Міхал адка

заў ёй па-старафранцуску:

"Мішэль дэ Вастрабрам". Кабеціна,

на дачуўшы, зразумела пра

моўлене як "Мішэль дэ Настрада

дам". Яна ведала, што ўжо колькі

месяцаў, як прапаў сын нядбаль

ых бацькі Настрадамаў. Міхал

ясна бачыў, што бедака таго пра

далі ў Стамбуле на рынку рабоў.

Здольнасць маладога літвіна ў

пэўнай мадынстве з Мішэлем

Настрадамам — ні бацька, ні маці

пра яго не кларапіліся, сылхуну

шы выхаваныне на съялаго дзе

да, — дазволілі пасыпахова па

пнущца ў французы Міхал зын

магаў ад любові да Вялікага Кня

ства, куды на мог вярнуцца, баю

чыся таямнічага Статуту. Так і

памёр Міхал Настрадамусам у

1566 г. — годзе выданья другога

Статуту ВКЛ. Звесткі пра сваё

жыццё ён зашыфраваў у т.зв.

"Пасланыя да Генрыха Другога/Іншага" (1557—58), ключ для

прачытання якіх адшукаў

жлобінскі руплівец Андрэй Гмы

за (Гмыза А. Был ли Нострадамус белорусом? // Жлобінская

прауда. 2001. 29 лістапада).

Злоўжываныне пошукамі па

папараць-кветкі, асабліва ў часы

шляхецкае анархіі, прывяло да

згубных наступстваў: папараць

перастала цвісьці. Да катастро

фы спрычынілася й пашырэн

не ў Беларусі бульбы. Пылок

бульянічных кветак ці то з вет

рам, ці то з інсектамі трапляў на

папараць, зъмянічаючы ейную бі

генетычную структуру. Калі ве

рыць Генрыку Ходзьку, апошні

раз беларуская папараць цвіла

у 1794 г. Праз якія чатыры ме

сяны пасля гэтага адбыўся

трэці разбор Рэчы Паспалітай,

а кветка засталася толькі ў леген

дах і казках народу, натхняючы

прадстаўнікоў новай беларускай

літаратуры. Для XIX—XX ст.

вобраз папараць-кветкі ў бела

русской літаратуре супастаўны

на колькасці згадак хіба з на

цыянальным нашым сымбалем

— "Пагоняй".

Сяргей Балахонаў

"Цвіет-папорот шукаці — неба не відаці. Нячыстаму паслуга". Гэтака стаўленне выпрацавала ў працэсе змагання зь язычніцтвам. Акурат паганскія съятары былі да распаўсюду хрысціянства карыстальнікамі з уласцівасцю "чароўнае кветкі". И толькі з занядбаннем паганства ў лес рынулісі і "простыя чадзі", і збройныя пашыральнікі новай веры ільлі мурамцы. Той, хто не знаходзіў кветкі, прынамсі, пераконваўся ў цудоўным глістагонным эфекце ад ужывання кэрэйнія папараці жаноцкай. Міх гэткіх "эмпрыкаў" быў і далёкі прсадак згаданага ў "Баркулабаўскай кроніцы" пад пачаткам XVI ст. Гаўрылы Дрыстуна.

Тым ня менш, да папараць-кветкі дабіраліся многія "мужы съмелья". Сярод такіх быў і верны слуга вялікага князя Вітаўта Грышка Сяпявач. Выяўлены ў Ханты-Мансійску фрагмент чарнавых накідаў "Кронікі" Яна Длугаша съведчыць, што ў 1410 г. "пахолак прыцыпса Вітальда ў ноч на съявитага Яна рушыў у пушчу, абы здабыць лясную ружу, каторай папараць красуе. Здабыўшы, гаспадару літвянскуму прынес". Здавалася, вынік Грунвальдзкага бітвы, якай адбылася неўзабаве, мусіў быць пе-радызначаным. Аднак папараці

ліпеня 1519 г. у Слонімскім судзе разглядалася скарга "паплаўнічага слонімскага Севрука" на "паны Мікель Фалкоўскі і Багдан Касцевіч, дзея тых дзелам шкодным адабралі" ў яго "папарткvet, каторы ото сам у гаю на Івана сарваў". Нападнік-экспрапрыятары "без кождага права зьблі і зляялі аж да маткі" няшчаснага Сеўрука. Калі судзьдзя палытаўся ў паплаўнічага, "нашто папорт дзёр", той пачаў хітраваць, сказаўшы: "Дзей быў у той час на рабакі хор і брал папорт на лек". Паны Мікель і Багдан увогуле нічога пнатлумачыць не схадзелі. А як што кветку туго "пайтрацілі гдзесь", судзьдзя пастанавіў улагодзіць пачярпелага "дванаццацьмі залатымі чарлёнімі а зэлігарам велькім, як рэпа". Аднак гэтак шчасна сканчаўся на кокні такі інцыдэнт. "Рамдрак Дзяміфіровіч, каторы займіць папараць-цвіяточ

Наталка Бабіна

ПАСТКА ДЛЯ КРАТА

Пачатак

Электрычка сьвіснула, чмыхнула, загула ды адымчалася. Я рынула праз рэйкі на супрацьлеглы бок, склілася па крутых прыступках у дол да ракітавых карчоў. Там гагатала купка жыцырадасных ёлупняў прызыўнога ўзросту. Сама сабе выляяўшыся, я паляцела праз поле, што пачынала цямнечы, да далёкіх дамкоў дачнага пасёлку.

Стаяў позыні лістапад. Час, калі, як слушна зауважыў клясык, ні журавоў у небе, ні груш на дрэве не пабачыш болей. Мне падабаецца гэтая пара першых маразоў і апошніх хрызантэмаў, падабаецца цішыня пустога лецішча, халоднае зорнае неба, не замутнёнае сьвятылом гарадзікіх натрыевых ліхтароў. Таму я часціцаком тут начую. Мама, калі б была жывая, пэўна, хваливалася б, а бацька стаўіца да маіх пасёдак спакойна.

Я рэксю прасакала ўзбоч хаткі вартаўнікоў, абабегла ставок і нарэшце пабачыла наш дом. Мая сынешка тлумачылася проста і банальна. Мне трэба было ў прыбіральню. Такое час ад часу здарается з усімі, нават з прырабнымі дзяўчатамі, да ліку якіх я адношу і сваю сціплую асобу. Адразу паслья апошніяй лекцыі я паляцела на вакзал, бо спазнялася на электрычку, у вагоне народу набілася да халеры — не хацелася на вачох ва ўсіх перціся ў тамбур, а каля станцыі установы агульнага карыстання купкалісь вышпамянеўны ёлупні. Ня дзіва, што на дачы я перш-наперш кінулася ў прыбіральню.

Вечэрэла. Чыстэе неба набыло зялёнае яблычнае адценінне, на ўсходзе засвяцілася першая плянета. Я рванула дззвёры прыбіральні і закрычала ад жаху. Мазнушы мяне па штаце халоднай рукой, адтуль вываліўся скарчанелы труп ды калодай грымнуўся на перакапаную граду. Гэта быў малады мужчына, прыстойна апрануты і мне зусім невядомы. Упаўшы дагары тварам, ён шклянімі вачымі глядзеў на мяне.

Я заціснула рот рукамі і прымусіла сябе замаўцаць. Што гэта?! Адкуль узялося?! И што цяпер рабіць?! Цемра гусьцела на вачах, як, дарэчы, і па-за імі.

Мо ён усё ж жывы? Павагаўшыся, я нахілілася, каб паслу́хаць сэрца, адкінула крысо зімовай курткі і, стралінуўшыся, адхінулася. Проста з сэруца незнаёма тирчэў наш дачны нож, падараваны бацьку адным падсудным, складаную і заблытаную справу якога тата выйграў. Доўгое вострае лязо ўвайшло ў цела аж да празрыстай плястыковай тронкі. Тронкі, у сярэдзіну якой майстар уставіў кавалак кардону з размаштым надпісам: "Сапраўднаму чалавеку — з падзякай". Я выпрасталася і згубіла прыгтомнасць. Не таму, што мяне дабіў замрохны сарказм надпісу, і не таму, што я, як герайні Сафіко Чыяўрэлі, млеа з будзь-якой драбязы. Мяне да непрыгтомнасці дavesці няпроста, але, калі б там дадзіў абухом па галаве, вы таксама наўрад ці захавалі бы ясны розум. А мяне ўдалылі, як потым высыветлілася,

менавіта абухом — штограўда, невялічкай сякеркі. Адзначыўшы апошнім прыбліскам съядомасыі далёкі грукат калатушки вартаўніка, я расцяглялася ў разоры...

...Дошкі нізкай столі, па якіх скачаўшы сполахі. Недзэе выбухнула граната, затахкаў кулямёт. Водліскі на столі заскакалі як шалёнія. Божухны, дзе я? Зь цяжкасцю павярнуўшы галаву, якая невыносна балела, я пабачыла наших вартаўнікаў, Збышак Янавіч ды Ану прыя Іванавіч. Іхны барадатыя твары раз-пораз высьвечваліся на тле цёмнага акна. У няпэўным съявіtle выбухаў яны спакойна, але не без азарту, гулялі ў дурні.

Пабіўшы козырам Збышаку карту, Ану прыя Іванавіч выцягнуў з-пад стала дубальтоўку, расчыніў акно і пальную ў цемру, у бок кулямётных стрэлаў.

— О, о, туды, туды, — паказаў пальцам Збышак Янавіч.

Ану прыя Іванавіч пераклаў сабачку ды паслухмяна пальную і туды.

На вытрываўшы, я застагнала. Збышак падышоў да мяне і пагладзіў па галаве шурпатай рукой.

— Што тут робіцца, дзядзька? — прасіпела я. Голос адмаўляўся мне служыць.

— Маўчи, маўчи. Менш гавары — яно лепш будзе, — адказаў стары, падаючы мне алюмініевы кубак з водкою.

Тым часам выбухі за акном нібіта сціхлі. Праўда, нешта там усё яшчэ гарэла, ад чаго ў пакоі было даволі съветла. Грукнулі дзвёры, праз сенцы прастукалі нечыяя крокі, і... на табе! Андрэй-Накры-Мяне-Андраакам зьявіўся на парозе з пісталетам у руцэ. Далейшае я памятаю як сон. Здаецца, ён на руках занёс мяне ў машыну, здаецца, мігцелі міліцыйскія мачкі, здаецца, па дарозе ў Менск я ўсё парывалася нешта запыталаць, пра нешта даведацца, але не магла і, здаецца, пры кожным мяккім гамаваньні або разгоне камяк падкатваў да горла і я думала: "Усё! Зараз выверне..."

Політэхнічная акадэмія

На золку наступнага дня, у ложку, я прытрымлівала на галаве халодны кампрэс ды намагалася зразумець: тое, што адбыло-

ся ўчора, гэта быў сон ці ўсё ж ява? Як з туману, выплывалі ўрыўкі ўспамінаў ды складаліся ў няпэўныя, мазаічныя тлумачыні. Выходзіла нешта дзіўнае!

Аказваецца, мой немы лімант пачаў Збышак, што якраз абыходзіў даручаныя яму тэрыторыі. Стары пасльяшаўся да нашай хаты, дзе я пабачыў ля прыбіральні ў градзе нас зь мерцьвяком. Далей Збышак дзейнічаў як спэцыяліст. Мерцьвяк не чапаў, съвістком выклікаў брата і выправіў яго на станцыю званіць у міліцыю, а сам перанес мяне ў свою хатку, дзе пры съявіtle можна было агледзеаць мae раны. Былы санітар Войска Польскага, ён пабачыў, што вялікай шкоды абух не зрабіў (а сякерка тая ціхенька ляжала на сцежцы ля прыбіральні), паклаў мae непрыгомнае цела на ложак ды сеў чакаць міліцыю.

І так супала, што ў той момант, калі Ану прыя тэлефанаваў па 02, мой Андрэй па нейкіх саўх справах быў у аддзеле Менскага раёну, куды передалі "сигнал". Пачуўшы назыв нашага дачнага пасёлку, ён вырашыў таксама паехаць. Ізноў жа, так супала, што ў нашым пасёлку на лецішчы былога начальніка Валадаркі ладзілі нейкі свой збор крымінальнікі. Міліцыя ехала шыкоўна — з сырэнай ды мігалкамі, і ў аховы, якую "аўтарытэты" выставилі на подступах да лецішча, на вытрымалі нэрвы. І яна пачала вышэйзгаданы фаервэрк. Міліцыя хуценька выклікала дапамогу, і зладзеяў прыціснулі. Прычым спаміж "аўтарытэтав" быў арыштаваны нехта Бомчык — рэцыдыўіст, якога Андрэй шукаў ужо больш за год. Гэтыя надзвычайнікі падзеі амаль цалкам засланілі сціплага застыглага мерцьвяка ля нашай прыбіральні, якога міліцыя ўспрыняла як нязначны даважак да сваёй нечаканай пасльяховай апэрацыі. Прынамсі, Андрэй усю дарогу дадому толькі й паўтараў: "Не, ты падумай, Бомчыка ўзялі! Год, ты падумай, год шукалі!" — і цісніў на газ, съпяшаючыся хутчэй у Менск, каб дапытаць таго Бомчыка.

Сваёй затуманенай абухом съядомасыцю я няшмат зразумела з блытаных, перасыпаных Бомчыкам Андрэевых тлума-

трэнснou ѹ і адваліўся. Давялося вяртацца. Добра яшчэ, што не пасыпела адсыціся далёка. Хлопец у куртачцы, які шлоў за мной, зноў дзіўна скасавурыўся, калі я кульгала яму наступірач.

Пераабуўшыся, я зрабіла другую спробу трапіць у акадэмію, прычым ува міне штохвіліны мацнела змрочнае прадчуванне, што я зноў спазньюся. У нашай групе бытует народная прыкмета: калі Яніна прыходзіць раней за выкладчыка — заняткаў ня будзе, бо ня будзе ў выкладчыка. І прыкмета ніводнага разу не падвяяла! Я шпарка хлюпала па разълезлым сънезе, што выпаў уначы. Зь неба сипалася імжа, раўлі машины, расплюскаючы калюжыны, людзі зь зямліст-белымі нездаровыімі тварамі беглі туды ў сюды — філія пекла пад назвай "Менск нападзімку" функцыянувала як мae быць. На скрыжаваныія лініі "Рыгі" я прыпынілася на "чырвоны"; міма натужна выў "ікарус", і ад густога дыму, што валіў з выхлапнай трубы, я імкліва адварнулася.

Хлопец у сіней куртачцы шпілаваў за мною! Ён стаяў воддарль, рабіў выгляд, быцдам нешта разгледае ў шапіку, але цішком пазіраў на мяне і рыхтаваўся пабегчы сълемдам на пераход. Здавалася б, учорацне здарэнне мусіла мяне напалохаць. Але я зрабіла тое, чаго мяне рабіць ні ў якім разе. Ногі самі панесьлі мяне да шпёні. Прычым глядзела я яму праста ў очы. На шпёнскім твары імгненнем зъяніліся выразы зыдзіўлення, разгубленасці, сполаху, страху, панікі — і ён даў драпак! Я рынула сълемдам, але ён паслье да бегчы да дзвеяноста першага, які якраз стаяў на прыпынку, — дзвёры пляснулі, аўтобус паляцеў як ашалель, і шпён ў сіней куртачцы зынік у шэрый далечы! Нейкі час я тупа стаяла, вылупіўшыся ўсыдзі на аўтобус, пакуль не згадала, што спазньюся.

Апошнія мэтры да корпусу я begla ў тэмпе добра гстаера. Ліфт, паслья пачатку заняткаў вольны, я веџер узьнёс мяне на пяты паверх. Галоўны корпус Палітэхнікі мае асаблівасць: на пятym паверсе дзвёры ліфта выходзяць у доўгі, без ніводнага акенца калідор, які другім канцом упіраецца ў дзвёры адзінай на гэтым паверсе аўдыторыі. Архітэктар упрыгожыў фасад корпусу шыкоўнай адкрытай калінадай, якая, аднак, займае амаль усю карысную плошчу, пакідаючы на "вучэбны практэс" толькі адзіную аўдыторию ды доўгі съляпы калідор.

Я была недзе на яго сярэдзіне, калі пачула за съпінаю стрэл. Куля сьвіснула, здалося, праста ля вуха. Я адрухова сцялялася і азірнулася. Пуста, нідзе нікога! Яшчэ адзін стрэл, ізноў бжумкнула куля. Другі раз за раніцу ногі мае вырашылі ўсё за мяне. Такога тэмпу я не паказвала ні на адных спаборніцтвах і ўжо праз трэскуны штосілі рванула цяжкія дубовыя дзвёры, кожным нэрвам съпіны чакаючы кулі.. Расхрыстнаная, у швэдры наперакос і з вар'яціі вачымі глядзеў, але выглядаўшы яны нядрэнна: высокі, амаль па сцігі, бліскучыя, з шнуроўка... Толькі я так падумала, высокі абцас хвалёных чобатаў

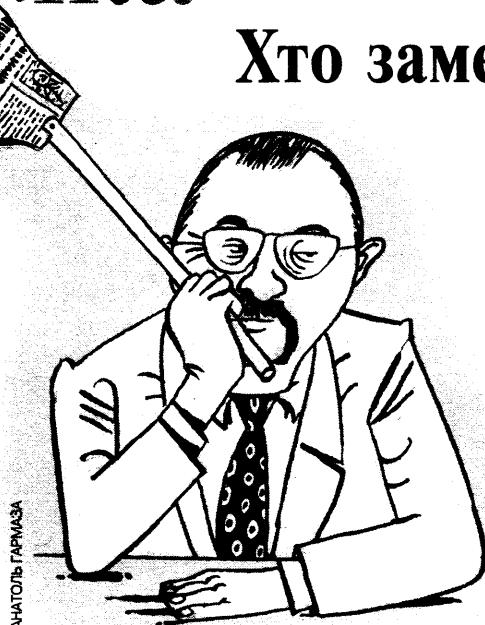
Працяг будзе.

16 НАША НІВА аналітика

Сёньня нашы спэціяльна нанятая аналітыкі разважаюць пра тое, хто стане новым прэм'ер-міністрам Беларусі і што б магла значыць заява Пуціна пра беларуска-расейскі саюз. У дыскусіі бяруць удзел урач-футуrolяг Фядупа, Змагар нябачнага фронту, вядомы журнالіст Тыкубовіч, апазыцыйны палітык Лабэцька і штатны аналітык Калядоп.

Фядупа: Гэта ў ельцынскія часы за адзін пасцалунак можна было гадаву прадукцыю МТЗ эбіць, а Пуціна катлетамі не кармі. Таму адзінай магчымасцю выйсыці з гэтай сітуацыі ё адкасьці хоць нанейкі час вялікую порку для Гаранта Канстытуцый зьяўляеца зымена ўраду. Я думаю, што ідэальнаі кандыдатурай на пост новага прэм'ер-міністра быў бы даосьведчаны палітык, мэт-рабудаўнік Міхал Марыніч, які дыямі заклікаў абодвух Гарантаў не дыскрэдытаўваць ідэю брацтва народаў, а зрабіць лепей акцэнт на эканамічным паказынку — каб грамадзянне адчулу канкрэтныя вынікі супрацоўніцтва. Бы надышоў час плаціць па рахунку!

Змагар: Усё, што вы кажаце, а дакладней,

Анатолій Гармаш

Вашымі вуснамі кажуць спэцслужбы, — гэта дэмагогія, разылічаная на бабку Тэклю, якая вымірае ад абнішчання і тупіка. Пуціну недаспадобы перш за ёсё ідэялія

Футбольныя кібэржарсьці

Парараз расейскай зборнай у матчы з Японіяй унурывала ў глыбокую медытацию ня толькі расейскіх спартовых чыноўнікаў. Фанам з “белымі кашчыкамі” (турту расейскіх хакераў) спатрэблілася некалькі сутак, каб разбрацца ў сітуацыі і зрабіць свае высновы. Аб гэтых яны й паведамілі на сайце з вельмі паважнай называй *SecurityLab* (<http://securitylab.ru/?ID=31355>).

Аказаеца, хітрыя самураі даўмеліся кіраваць руhamі футбольнага мяча! Дзён за колькі да пачатку чэмпіянату хакеры пралезыў ў кампютарную сетку стадыёну ў Ёкагаме. Іх уразіла, да якой ступені стадыёна нашпіганаваны электронікай. Апроч кампютарных систэм адміністрацыі, бугальтэрі, службы бяспекі, хакеры наткнуліся на систэмы кантролю асьвятлення, аўтаматычнага паліў газону, блікавання дзівяйрой у калідорах і на аўтастаянцы ды на нешта накшталт систэм падагрову стадыёну. Але яны ўёрэшце прыцягнула іхню ўвагу. Сярод іншых выявілася вельмі складаная систэма, якая, як “адмыслоўцы” пазней (натуральна, ужо пасылья матчу) сцімлі, прадраўшыся праз амаль непераадольныя моўныя перашкоды, была прызначана для стварэння магутнага электрамагнітнага поля, здольнага “карэктаваць” палёт мяча. Да гэтай думкі іх падштурхнула спазраныне таго, як пасыланыя расейцамі мячы ўпарты на ўпарты ў японскую браму.

Хакеры растлумачылі гэта тым, што ў гекаганальных насечках мячоў быўца скаваная цэнкава драцяная сетка з найноўшых нанаматэрыялаў, якая і разагавала на ўключанне тэхнікамі ў належны момант электрамагнітнае поле, адхіляючы мяч ад, здавалася б, стаадсоткавай голавай траекторыі. Прадстаўнік *SecurityLab* звязрнуўся па тлумачэнні да супрацоўнікаў лябараторыі звышгукавых хуткасціў інстытуту мэханікі МДУ, якія нібыта призналіся, што самі даўно ўжо займаючы такімі праблемамі, а то, пра што паведамілі хакеры, зтарэйчына магчыма.

Але ж расейским хакерам давялося вырашыць задачку ня з простых! А таму і з сітуацыяй яны разабраліся не адразу, а то абрнулі на кампютарную систэму стадыёну ў Ёкагаме ўсю хакерскую моц адной шостай зямной кулі і, хто ведае, можа, яшчэ пасыпелі па пайтуваць на вынік таго ганебнага для Расей матчу. І гэта было б па-джэнтльменску. Ня тое што біць без разбору бязвінных уладальнікаў твараў з азіяцка-цихаакіянскімі рымамі.

Яны гэтага, аднак, не зрабілі. Але адпомысці зламысным разумнікам-японцамі паабяцалі. Адразу і за крыйсэр “Вараг”, і за Сяргея Лазо, і за паразу ў Ёкагаме... Расейскія хакеры гарантавалі туркам перамогу. Багата якія расейскія фаны пасылья гэтага ўздыхнулі з палёткай і верай у справядлівасць.

пакараньне. У моц расейскіх хакераў вераць ціпер болей, чым у моц зборнай...

Тыя, каму цікава, могуць крыху яшчэ пазабаўляцца, пачытаўшы на пазнанчай вышэй старонцы форум, адмыслова прысьвачаныя гэтай тэмэ.

Сяргей Санько

Во гэтак японскае магнітнае поле закруціла няшчаснага Уладзімера Бяшчанскіх

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

Спадарове дапісчыкі! Тримайцеся правілай! У бясплатнай прыватнай абвестцы мусіць быць ня больш за 15 словаў (гл. купон). Фармулюйце думкі сцісці! Або пішэце нам лісты.

Лісты

Шаноўнага Алеся Галіча віншую з Днём народзінаў. Зыччу нясумнівскіх песьен і такога ж (нясумнага) жыцця. Яшчэ — асабістага шчасця. Нацыяналістка

Галіч Алеся віншую з дасягненым веку Хрыста. Шчасць! Здароўя! Посьпеха! І дзякую за тое, што ты ёсць. Удзельнік сплявакі

Кавалачак Сонца! Дзякую за ёсё, зычу перамогі, чакаю сустрэчы. Тычка

Віншу Ольгу Пачкоўскую з 15-м Днём народзінаў! Расыць, расьціці, квітні, на злуйся на сваю дурненку ѿ сястрычку. Вітуня

Дарўі: тава праўда. Сынег

Ніяма ж што. Мая такую ж надзею. Павал, Салігорск

Ліцэістай Беларускага Гуманітарнага Ліцэю віншую садзейнічыстамі! Наперадзе лета! Ксю

Ліцэісты 4-га курсу Гуманітарнага Ліцэю, шчасливага вам паступлення ў ВНУ. Мы ведаем, што ў вас ёсё атрымаете. Не забываецца на нас. Ліцэісты

Віншую выпускніку ліцэю з пасыяковым здачай испытаві! Шчасливай жыццёвай дарогі! Рэдкалегія газеты “Трыпутнік”

Прывітанне ўсім ЗБСаўцам й МІЦаўцам са сталіцы Палесся — Пінску! mmaximus@tut.by

ідэя

Віцебск — прыгохы горад, прыяджайце, сябры. ГУМІ

“Не Вместо, а В... месте...” — Варожае Тэлебачанье хутка

Выдавецтва “Сучасны літаратар” спачувае ўладзімеру Сыцепаненку ў сувязі са съмерцю бацькі.

пачне сваю брыдкую працу! Але мы жадаем бацькы выключыць беларускія тэлеканалы як па зымесце, так і па выкананні (ні ў якім “в месте!”)

Які футбол? Трэба гроши эканоміць для наступнага Нагані. Адас

Добра памятаю час, калі этыкеткі на бутэльках быў беларускім: “Піва Лідакае”, “Вада Менская-4”... Нават “Шэлта” быў. Дзён якім ціпер? У мене склалася ўражанне, што нехта наўмысна зынішчыў ёсё тое, што мы любілі! Аматар беларускага

Наш Францішак Скарны па-руску пісаў. Ды не маскоўскую

мову ён рускаю зваў

Спадары! “Русификація” — гэта не тады, калі беларусы абламаскальваюцца, а тады, калі, напрыклад, палікі ці сэрбы пачынчы гаманіць па беларуску, украінску ці маскавіцянску. Русіч-Крывіч (беларус)

Пасынкі зъмнены складу рэдакцыі мова “НН” зрабілася больш “звяздойскай”, “БССРаўскай”: акын, рэдакцыі, моў, слоў, 5 год, Mixail, Леанід, Мікалай, граніца і г.д. Заўажальник

Павінен, патрэбен, здолен, пабудаван, арыштаван і г.д.

Вось так неўзажна, паступова ў абламаскальвацца крывіцкая мова. Ён павінны, яны павінны! Кансэрватор

Балцкая тэма, Нацыяналістичная Ідэя, Дахрысійскі Светлаград, Традыцыйная Культура, Паўночная Геапалітыка, Нэзапаганства, Кансэрваторыя, Рэвалюцыя: www.gegaruch.org

Контакты

КУПОН БЯСПЛАТНAY ПРЫВАТНAY АБВЕСТКІ

Заполніце гэтую купон, і мы пададзімімо Вам абвестку ўсімі 3-15 словамі! Высплаты: 220050, Менск, 2/с

Тэкст

Імя і прозвішча

Хто заменіць Навіцкага?

ічнае шалупінне беларускага кіраўніцтва — славянская рыторыка, вайна з мовай, адмена дзяржаўнае сымболікі, разгон дэмакратычнай саюзаў, саюз з Расеяй... А гэта зьменай прэм'ера на вырашыць!

Лабэцька: Марыніч? Ды вы што! Ужо адзін той факт, што ў часе вераснёўскіх выбараў ён быў з намі, цалкам дыскрэдытаўне яго! У вачох презыдэнта, я хацеў сказаць. Нават май кандыдатура выглядае тут больш прыяўлена: я я ня лез за мандатам, як голы ў крапіву. Тым больш, прызышаўся, што маю ўласную пазыцыю і свой погляд на інтэгральныя працэсы і пры наяўнасці пэўных працаваў мог бы ўзначаці...

Змагар: Вы сябе ў лютэрка бачылі? Вы чарапы свае мералі? Сапраўдным беларускім прэм'ерам можа стаць толькі этнічны беларус балта-славянскі расы, кіраўнікі ўласнай мэнтальнасці, які будзе ведаць на памяць усе беларускія граматыкі і разводы вялікіх князёў літоўскіх! Ды як можа антыкансэрваторыйная ўлада абраць прэм'ер-міністраў? Пратаціну зладзіць выбары пад міжнародным пратэкта-

ратам!

Калядоп: Паводле інфармацыі з дасьведчаных крыніц, новым прэм'ерам мае шанцы стаць чалавек, які бачыць нашу сітуацыю з адлегласці. Невыпадкова ў Беларусь прыяджае Барыс Ельцын — чалавек з калясальным палітычным і жыццёвым дасьведам, блізкі сябру прэзыдэнта Лукашэнкі. Яны маліті б утварыць моцную каманду і канструктыўна...

Тыкубовіч: Калегі, трэба памятаць, што расейскага прэзыдэнта атачаюць мірыяды паркетных і падпаркетных аналітыкаў, што косяцца на геаграфічную mapu, дзе Русь выглядае больш маштабна, чым Беларусь. Яны роўгілярна падсюдоваюць Пуціну неправераную інфармацыю, а ён і выступае... Не да канца, відаць, усьведамляе гісторычную адказнасць за кожны крок на шляху інтэграцыі. Але ў любым разе, права выбараў — за Гарантом Канстытуцый, які заўжды на дзень хутчэйшы за нас усіх. Не сумяюся, што пры тым прэм'еру, якога абраў ён, беларусы й надалей зможуць ездзіць па справах у Москву і Ханты-Мансійск ды не адчуваць сябе змяжой.

Змагар: Але чэрал яму памераць усё ж не зашкодзіла б!

© Наша Ніва [23] 21 чэрвеня 2002

КОПІТЫ

на платныя прыватныя абвесткі (для прыватных асобаў, на старонку 16):

Рэкламныя расцэнкі:

— да 20 словаў (тэкставы модуль)	— 228 руб.
— звыш 20 словаў (тэкставы модуль)	— 288 руб.
— аформленая абвестка	
	— 144 руб. за кв.см.
— аформленая абвестка памерам больш за 24 кв.см. з улікам кошту арыгінал-макету	— ад 186 руб. за 1 кв.см.